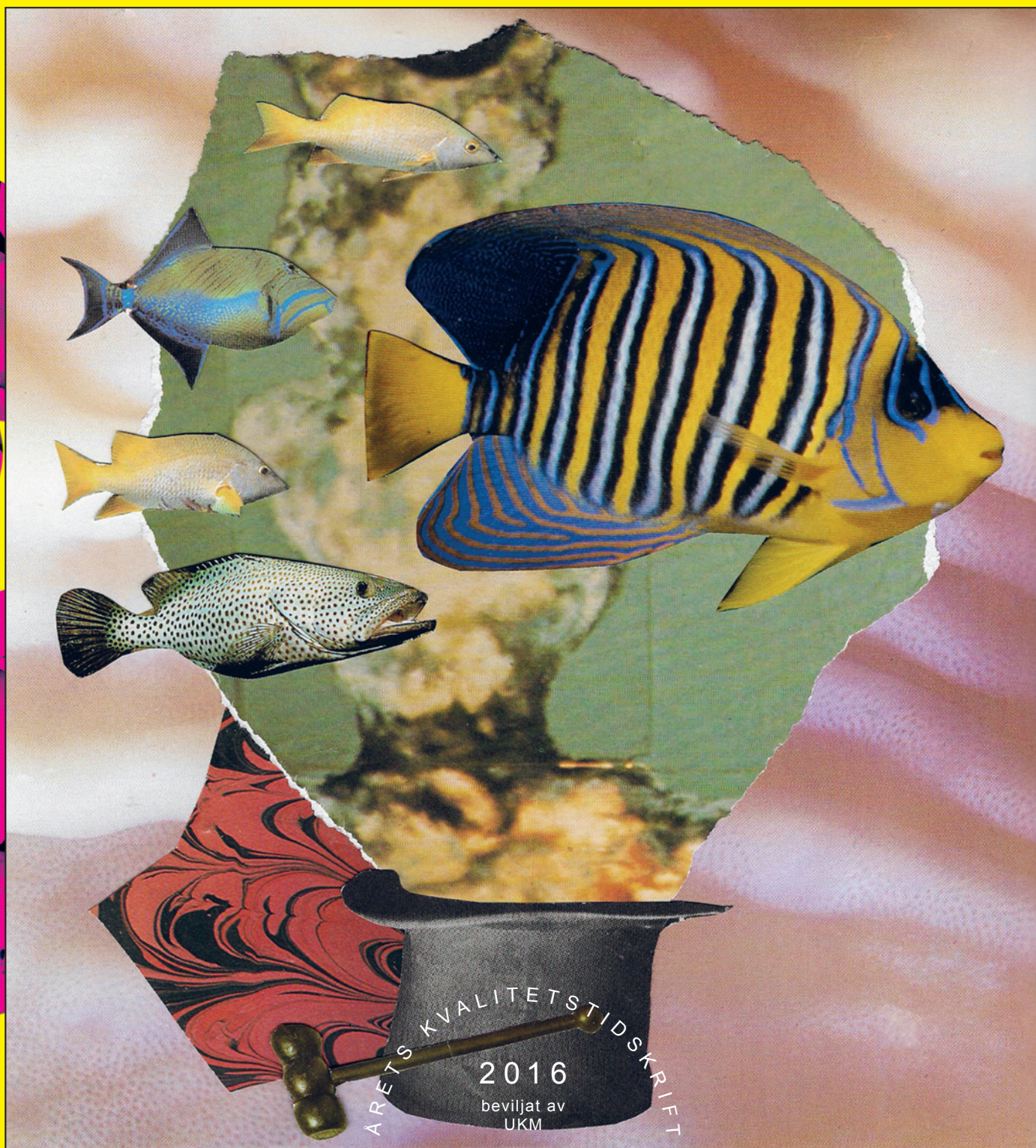

N
R

2
/
2
0
1
7

ASTRA

SAMHÄLLE — KULTUR — FEMINISM

ASTRA

SAMHÄLLE

KULTUR

FEMINISM

Tallbergsgatan 1/175
00180 Helsingfors

E-post: astra@astra.fi

Webbsida: astra.fi

FB: facebook.com/tidskriftenastra

IG: instagram.com/tidskriftenastra

Chefredaktör:

Nina Nyman

astra@astra.fi

AD:

Nina Grönlund

astra.artdirector@gmail.com

Administration & prenumeration:

Ida Söderlund

pren@astra.fi

Prenumerera: ASTRA utkommer fyra gånger om året. En helårsprenumeration i Finland kostar 45 euro. Mera information får du på astra.fi eller genom att mejla pren@astra.fi.

Lösnummer: 12 euro

Tryckeri: FRAM

Medlem i Tidskriftscentralen

ISSN-L 2323-3966

Bild på omslaget:

Malin Långsjö

Utgivarföreningen för

tidskriften Astra rf:

ASTRA ges ut av Utgivarföreningen för tidskriften Astra rf.

År 2017 består styrelsen av Vilhelmina Öhman (ordförande), Jenna Vierinen (vice ordförande), Hanna Arhippainen, Malin Bergström, Anna von Bonsdorff, Anna Buss, Jenna Emtö, Jessica Finnilä, Madeleine Forsén, Sonya Gros, Emma Hovi, Liselott Lindén, Ylva Perera och Mirjam Yeboah

Du får kontakt med styrelsen genom att mejla dem på astra.styrelse@gmail.com

Medverkande i ASTRA 2/2017:

Benjamin Itz

Edgar Mondragón-Momo

Fanny Wendt Höjer

Hadil Mohamed

Ida Söderlund

Jenna Vierinen

Jenny Calbom

Jolin Slotte

Josefina Txepetite Txepetite

Josefin Haglund

Lars Högström

Leni Sundman

Malin Långsjö

Martina Moliis-Mellberg

Matilda Flemming

Mattias Lehtinen

Mikael Brunlia

Nima Hairy

Nina Grönlund

Nina Nyman

Oriane Gilloz

Pauliina Pesonen

Pia Petersson

Sara Alma Safije Sheikhi

Ulla Donner

Ylva Perera

4

Nina Nyman
DET VAR BARA
LITE FEEL-GOOD POPULISM

8

Jenna Vierinen
KULTUREN BLOMSTRAR I
POPULISMENS SKUGGA

9

Jenny Carlbom
”KOMMER FRÅN EN
ANNAN KULTUR”

11

Josefine Haglund
VARFÖR ÄR DET UPP TILL OSS
KVINNOR ATT
RÄDDA VÄRLDEN?

12

Fanny Wendt Höjer
MEN JAG VILLE INTE BARA
PRATA OM SVÅRIGHETERNA,
JAG VILLE FIRA!

18

Ylva Perera
NÄR FEMINISM
BLIR POPULISM

22

Mattias Lehtinen
POPULISM SOM
POLITISK AKTION

29

Matilda Flemming
EN KARTA ÖVER POPULISMENS
ANTIFEMINISTISKA
ANSIKTE I EUROPA

34

Mikael Brunlia
KÄNSLOSTORMAR:
AFFEKT OCH POPULISM

40

Pia Petersson
BREXIT ETT HOT
MOT BRITTISK
JÄMSTÄLLDHET?

43

Sara Alma Safije Sheikhi
DIKTER

47

Martina Moliis-Mellberg
MAKE TV GREAT AGAIN

49

PRIDE-KALENDER

51

ORDLISTA

Text Nina Nyman

DET VAR BARA LITE FEEL-GOOD POPULISM

L E D A R E I samband med kvinnodagen i år blev jag inbjuden att berätta om feminism i Finland på det finska kulturinstitutet i St. Petersburg. Med ett så brett tema försökte jag på förhand få reda på vem publiken skulle vara för att få en bild av vilka förhandskunskaper de kunde tänkas ha. Jag fick inget svar på frågan och jag förstod senare varför; de 90 personer som samlades i publiken var en så varierande samling feminister (och icke-feminister) som en sällan ser i finländska feministiska sammanhang. Men en typ av figur i publiken var alltför bekant, nämligen den glada gubben som på skoj ställer provocerande frågor för att se om han får en reaktion. Den här specifika gubben hade penisavund som favorittema, men hittade också tid för en del rasistiska frågor. En av dem gällde sexuella trakasserier, asylsökande och händelserna i München under nyåret 2015/2016. Det finns ingen orsak att upprepa frågan, men för att beskriva nivån på den kan nämnas att tolken kände sig så obekvämt med att översätta frågan åt mig att hon förklarade att det hon sa var en bokstavlig översättning. Vad gör man i en sådan situation? Den övriga publiken skruvar på sig, det är en extremt obekvämt stämning och gubben ler finurligt – han vet ju att det han sagt inte är ok.

Vad jag gjorde var att säga, ja, jag känner till ryktena som spreds efter nyåret. Sen tillade jag att liknande rykten också började spridas i Finland, att något sådant kanske hade skett i Helsingfors. Så höll jag en paus för att tolken skulle hinna att översätta. Sen fortsatte jag med att berätta att män i Finland har organiserat sig i grupper för att med våld, enligt vad de påstår,

försvara de finska kvinnorna – och att trenden med de här grupperna har spridits i andra länder. Så höll jag igen en paus för översättningen. Så fortsatte jag med att säga att dessa exempel på mäns oförmåga att bete sig som folk då de rör sig utomhus, på offentliga platser, borde väckan frågan hos oss alla om vi verkligen kan tillåta män att fritt röra sig utomhus. Om det inte är dags att begränsa den rättigheten. Jag tillade att patriarkatet är globalt. Publiken skrattade, stämningen lättade och nästa gång gubben ställde en fråga återgick han till att tala om penisar.

Så här efteråt har jag börjat ifrågasätta mitt svar på hans fråga. Det var inte en fråga som var formulerad på ett sådant sätt att jag var skyldig att respektera den och det är inte heller skälet till att jag ifrågasätter mitt svar. Men förminskade jag de djupa feministiska analyser som finns i de här ämnena? Gjorde jag mig skyldig till en negativ feministisk populism när jag talade förbi gubben och flirtade direkt med de i publiken som kunde tänkas hålla med mig? Om man vill vara snäll kan man säga att jag tog tillbaka problemformuleringsprivilegiet och vände på hans frågeställning, vilket i det här fallet var enkelt då det var jag som var inbjuden som talare och expert. Men något möte blev det inte. Gubben kom knappast närmare att ändra åsikt eller att förstå feminister, och jag kom inte närmare att vilja förstå gubben (fortsätter till exempel kalla honom en gubbe i den här ledaren). Däremot kom jag mycket närmare att förstå den sköna känslan av att använda populism, att förenkla lite (eller ganska mycket), vrida lite på frågan, fördumma sin motståndare och tala direkt till en publik som delar samma missnöje som en själv. Inte särskilt ansvarsfullt, men något också feministiskt kan unna sig ibland, vid väl valda tillfällen. Som när möjligheten till sakligt samtal saknas. Eller?

I det här numret av Astra granskar vi flera aspekter av populism än den jag gör mig skyldig till. Sen kan varje läsare själv avgöra om populism är en strategi som är värdig för feminister eller inte. Själv tror jag att jag håller kvar den som en back-up plan. ^A

Skribenten är Astras chefredaktör

TEMA:

POPULISM

10

HUR MÅNGA FRÅN VÄNSTERN HAR VÅGAT SÄTTA FRÅGAN I EN KONTEXT AV KULTURKROCKEN MELLAN EN PATRIARKAL KULTUR OCH EN KULTUR SOM HAR EN LAGSTADGAD, EKONOMISK OCH I HÖGRE GRAD STÖRRE SOCIAL JÄMSTÄLLDHET MELLAN MÄN OCH KVINNOR?

11

EN KAN JU TYCKA ATT EN VILJA ATT LEVA HÅLLBARARE FRÄMST HANDLAR OM SUNT FÖRNUFT, MEN VARFÖR ÄR DET DÅ FRÄMST KVINNOR SOM ÄR VEGANER OCH SOM MINSKAR PÅ MÄNGDEN SOPOR?

13

DE SENASTE TJUGO ÅREN HAR ÖVER 1 300 MORD PÅ HBTQI-PERSONER REGISTRERATS I MEXIKO. 265 AV DEM, MED ANDRA ORD UNGEFÄR 20 %, DRABBAD TRANSPERSONER.

23

FÖRST OCH FRÄMST MÅSTE VI ÖVERGE TANKEN OM ATT POPULISM DIREKT KAN KOPPLAS TILL ETT ELLER ANNAT IDEOLOGISKT INNEHÅLL ELLER FÖRKLARAS UTTÖMMANDE GENOM ATT ÅBEROPA NÅGON IDEOLOGI.

20

DET FARLIGA MED DEN HÄR TYPEN AV FEMINIST-WASHING ÄR ATT DET KAN FÅ OSS ATT TRO ATT VI BLIR FEMINISTER GENOM ATT KONSUMERA VISSA PRODUKTER, INTE GENOM ATT PÅ RIKTIGT AGERA MOT ORÄTTVISORNA I VÄRLDEN.

41

BÅDE VALKAMPANJEN OCH STORBRIANNIENS FÖRESTÅENDE SORTI FUNGERAR SÅLEDES SOM ÄNNU ETT BEVIS PÅ DET ODEMOKRATISKA I ATT GENUS OCH JÄMSTÄLLDHET FORTSÄTTER ATT VARA ÅSIDOSATTA POLITISKA FRÅGOR I ETT EUROPEISKT DEBATTKLIMAT SOM ALLTMER PRÄGLAS AV POPULISTISKA RÖRELSE.

47

DET VERKAR ONEKLIGEN SOM ATT HAN SER PÅ PRESIDENTPOSTEN SOM NÄSTA LOGISKA STEG EFTER ATT HA ROPAT 'YOU'RE FIRED' ÅT FOLK I TRUMP TOWER I FLERA ÅR. KANSKE VÄNTAR HAN PÅ ATT ÄNTLIGEN FÅ DEN DÅR EFTERLÄNGTADE EMMYN, FÖR ROLLEN SOM PRESIDENT?

Text Jenna Vierinen

VAD SOM
HELST FÖR ATT
STÄNGA UT DET
POPULISTISKA
BRUSET.

KULTUREN BLOMSTRAR I POPULISMENS SKUGGA

I FLERA ÅR har det pratats om hur internet kommer ta över kulturscenen och hur streaming, digitala versioner och ljudmaterial tar över från den fysiska produkten. Men i takt med att populismen ökar har också intresset för kulturen gjort det. I skuggan av rädslan söker vi tröst och det hittar många i de kreativa processer som kulturen ger upphov till. Det syns framför allt i litteraturen. Litteratur och kultur har under den senaste tiden blivit allt mer populärt och både intresset för att skapa och att ta del av det har ökat markant. Är detta en följd av populismen? Med stor sannolikhet.

Populismen är skrämmande närvarande i allas våra liv just nu. Oroligheterna avlöser varandra och ”vi och de” tankegångar är väldigt centrala. Detta gör att vi skapar bubblor

i våra liv, både på sociala medier och i det sociala livet. Vi stänger ute det som varje enskild person anser är det ”onda” och försöker omge oss själva med sådant som vi gillar, människor som har samma värderingar och medier som speglar den syn vi har. Det här är förstås både bra och dåligt. Vi blir isolerade från våra motparter och får svårt att se varandras åsikter och synsätt. I stället för att ta del av alla parterers synsätt och skapa en sanningsenlig syn så lägger på vi skyggglapparna och ignorerar, vilket i sin tur skapar en ännu större klyfta mellan ”oss och dem”.

Men det bär också bra saker med sig. Vi börjar skapa. Skapa konst, musik, pjäser och kanske det som blomstrar allra mest ju nu: böcker! Litteraturens dilemma – att

vara eller icke vara? – har varit ett återkommande samtalsämne i ett par år. Börjar den tryckta konsten vara förbi? Kommer vi att övergå till e-böcker och ljudböcker helt och hållet och lämna de fysiska böckerna bakom oss? Hur mycket läser ens folk mera? Mycket, verkar det som, för litteraturen blomstrar som aldrig förr! De senaste åren har, både i Svenskfinland och i resten av Norden, böcker släppts på löpande band. Alla skriver. Det finns nya böcker om feminism, jämställdhet, psykisk ohälsa, mat, mode, vetenskap, och förstås skönlitterära romaner i mängd och massor. Det är inte heller bara författare som producerar böcker. Böcker släpps av kulturpersonligheter, journalister och bloggare. Att vara författare idag betyder inte att det är det enda de gör, utan alla tar chansen att dela med sig av sitt skapande. Intresset för litteratur syns också i mängden bloggar, poddar och instagram-profiler som fokuserar på just kärleken till böcker. Ställen för alla litteraturläskare att svärma runt och diskutera med varandra.

Populismen tar fram en skaparglöd i oss. Ett begär att få uttrycka oss och få våra röster hörda. Att få göra skillnad och kanske också lämna ett avtryck i universum, om det så gäller en diktsamling, en tavla, ett musikstycke eller en blogg. Vad som helst för att stänga ut det populistiska bruset. Det skapar en gemenskap som både önskas och behövs. En samhörighet som förhoppningsvis kommer att göra att vi i sinom tid hittar en gyllene medelväg tillsammans. Och slutar vara ”vi och de”. Men tills dess fortsätter kulturen och litteraturen att blomstra. I skuggan av populismen. A

*Skribenten är
evenemangsproducent och
bloggar på jenna.ratata.fi.*

Text Jenny Carlbom

Bild Hadil Mohamed

”KOMMER FRÅN EN ANNAN KULTUR”

– OM HÖGERPOPULISMENS TVIVELAKTIGA
FEMINISM OCH VÄNSTERNES TYSTNAD

HAR DU FÖRSÖKT ta upp frågan om bristen på kvinnors rättigheter i länder som Syrien och Irak, i ett rum fullt med människor som röstar vänster? Tystnad uppstår ofta omedelbart.

Har du umgåtts med en man som behandlat kvinnor i din närhet illa, och hört era gemensamma vänner bortförklara hans beteende för att han *kommer från en annan kultur* eller *inte vet bättre*? Det gör mig lika uppgiven varje gång.

Frågan om hur vi ska hantera män från kulturer som är patriarkala i mycket större utsträckning än den svenska har inom den svenska vänstern inte uppnått en större konsensus nu än för några år sedan. Anklagelser om rasism kontra skyggglappar haglar fram och tillbaka mellan ett fåtal debattörer, och få i debatten levererar konkreta exempel på hur

problemet faktiskt skulle kunna hanteras.

Så varför är det aktuellt att ta upp frågan nu? Beröringsskräcken hos vänstern vad gäller kulturkrocken som uppstår i Sverige mellan kulturer som är patriarkala i en mycket större utsträckning än den svenska, har ju funnits länge.

Svaret är att den inte bara är otidsenlig utan just nu även direkt farlig. Utan att ha en diskussion om kulturkrocken uppstår i vakuumet möjligheterna för populisterna att göra det till sin egen fråga. Populister – i vars partier andelen politiker som döms för brott är högre än i andra partier, vars medlemmar offentligt kränker kvinnor – blir plötsligt kvinno-rättsaktivister när de äger en fråga få andra partier vågar ta tag i.

Den farliga soppan under de senaste två åren har bestått av ett rekordstort antal människor som sökt asyl i Sverige; svårigheterna med social integration för många i denna grupp och en bristande vilja att offentligt ens diskutera frågan. En konsekvens av detta har blivit ett bristande arbete för att hantera problemet. *Information* tjasas det mycket om som en lösning på att få nyanlända att acceptera jämställdhet mellan män och kvinnor. I verkligheten är det som behövs en levande debatt om utmaningarna med social integration av nyanlända samt ett aktivt och tidigt värdegrundsarbete. Dessutom borde vi inte sänka förväntningarna på nyanlända, inte bortförklara patriarkala beteenden, utan att ge personer redskap för att hantera det nya samhälle de har anlänt till.

Den svenska vänstern och dess allierade samt frivilligorganisationer och aktivister, var i efterdyningarna av flyktingkrisen duktiga på att mobilisera där samhällets infrastruktur inte maktade med. De har engagerat sig för allas rätt till asyl, för öppna

ETT SAMHÄLLE
MED STARKA
POPULISTISKA
KRAFTER TAR
INGET SAMHÄLLE
FRAMÅT.

gränser, och kritiserat högern för dess främlingsfientliga inslag. Mindre bra har vänstern varit på att kritisera de värderingar och beteenden som vissa män från patriarkala kulturer bär med sig.

Gruppvåldtäkten i Uppsala som sändes live på Facebook. Övergripen i Tyskland nyårsnatten 2015. Hur många från vänstersidan har diskuterat detta ur ett perspektiv av nyanlända män med patriarkala värderingar som uppenbarligen inte har tillräckligt med respekt för kvinnor? Hur många från vänstern har vågat sätta frågan i en kontext av kulturkrocken mellan en patriarkal kultur och en kultur som har en lagstadgad, ekonomisk och i högre grad större social jämställdhet mellan män och kvinnor? Varför är det plötsligt acceptabelt att män behandlar kvinnor illa? Varför tappas frågan om kvinnors rättigheter, om mänskliga rättigheter, bort?

Kvinnoorganisationer i Syrien och Irak, har aktivt arbetat för att förändra patriarkala strukturer och beteenden i årtal. Opinionsarbete för jämställdhet, för skyddade boenden för våldsutsatta kvinnor, och demonstrationer mot hedersmord har länge drivits av grupper som oftast består av både kvinnor och män. Det har drivits av sekulära och religiösa, av grupper med olika politiska inriktning. Genom att inte ens öppet diskutera problemet i Sverige, genom att ursäkta mäns beteenden med hänsyn till deras kultur och bakgrund, låter vi inte bara populisterna äga frågan. Vi diskrediterar också människors möjligheter att med rätt verktyg ompröva

sina tidigare värderingar, och de kvinnorrättsgrupper som driver frågorna internationellt.

Och av dessa kvinnorrättsgrupper har vi egentligen mycket att lära:

Skulle vi i större utsträckning än idag kunna ha ett aktivt arbete för att utmana värdegrunden hos nyanlända män med patriarkala värderingar? Skulle vi kunna ha samtalsgrupper om jämställdhet för nyanlända män? Skulle vi kunna våga att inte acceptera beteenden från män vi umgås med?

Om en agenda för att bemöta kulturkrockarna inte skapas kommer populisterna att fortsätta kapa kvinnorrättsfrågan som ett svar på den uteblivna reaktionen och handlingsplanerna från vänstern, och till viss del även mittenpartierna. Det enda svaret på de övergrepp som begås av nyanlända män mot kvinnor blir att utvisa dem, stänga gränserna, villkora medborgarskap; villkora den egentliga mänskliga rättigheten att söka asyl.

Personer som **Marine Le Pen** kommer bli betraktade som feminister för att de demonstrativt vägrar hijab under ett besök i Libanon, utan att för den skull i sitt eget land inkludera de kvinnor som kanske bär den i sin egen agenda. Och de största förlorarna i det politiska spelet blir inte de nyanlända, inte kvinnorna – utan vi alla. Ett samhälle med starka populistiska krafter tar inget samhälle framåt. Allra minst ur ett perspektiv om kvinnors rättigheter. A

Skribenten har tidigare arbetat som biståndsarbetare i bland annat Syrien, Irak och Pakistan. Sedan 2015 bor hon i Sverige.

Text Josefine Haglund

VARFÖR ÄR DET UPP TILL OSS KVINNOR ATT RÄDDA VÄRLDEN?

NUFÖRTIDEN KAN VI väl anta att de flesta har kunskap om klimatförändringarna och hur människan sanslöst misshandlar både djur och natur genom att släppa ut gifter i naturen. Zero waste-livsstilen, där mängden avfall och plast minskas, samt veganism är två sätt för den enskilda individen att minska sina utsläpp.

Den stora majoriteten veganer och zero wastare är kvinnor. I media och i verkliga livet har jag stött på ytterst få män som varit veganer eller öppet påstått att de försöker leva så miljövänligt som möjligt. Varför tycks inte männen bry sig om planetens och alla dess invånares bästa? En kan ju tycka att en vilja att leva hållbarare främst handlar om sunt förnuft, men varför är det då främst kvinnor som är veganer och som minskar på mängden sopor?

VARFÖR TYCKS
INTE MÄNNEN
BRY SIG OM
PLANETENS
OCH ALLA DESS
INVÅNARES
BÄSTA?

Det är antagligen så att det är lättare för oss kvinnor att sätta andras bästa framom vad som är bäst för en själv. Vi har ju trots allt uppfostrats i flera hundra år att vi ska organisera hushåll och ta hand om både man och barn. På detta vis kan männen i huset luta sig tillbaka och inte behöva tänka alltför mycket på sina barn eller ens sig själv, eftersom någon annan – hustrun eller mamman – alltid tar på sig det ansvaret. Med andra ord är det kanske männens ego som kommer i vägen också när det

gäller livsstilar som veganism och zero waste? I patriarkatet är männen huvudpersonerna och de förväntar sig att de ska kunna göra precis vad de behagar. Varför skulle de frivilligt ge upp denna makt och därmed riskera att få ett sämre liv? Problemet är att deras själviskhet blir viktigare än jorden och alla varelser som bor där.

I stället blir det kvinnor, som ser helheten framom det enskilda, som är beredda att ändra sin livsstil eftersom den för med sig mycket gott också för andra. Kvinnors traditionella roll som omhändertagare har utan tvekan bidragit till att vi lättare kan relatera till andra, förstå deras olägenheter och offra oss själva för att på så vis minska andras lidande. Denna empati får oss att bry oss om djur och andra människor mer, och den är säkert en orsak till att det främst är kvinnor som är veganer eller skippar plast. Vi kvinnor är ju mer belägna än män att till exempel ge upp våra karriärer för våra familjer, så varför skulle vi inte då också kunna offra vissa bekvämligheter för planetens bästa?

Så många manliga politiker skränar och lovar att de ska förbättra landet och världen, men inte är det de som räddar världen. Det är vi kvinnor som än en gång avstår från någonting, vare sig det är kött eller plast, för att världen och dess invånare ska få en bättre framtid. Kanske är det dags för männen att vakna upp ur sina egobubblor snart? A

Skribenten är frilansskribent och översättare.

MEN JAG VILLE INTE BARA PRATA OM SVÅRIG – HEJTERNA, JAG VILLE FIRA!

1

Text
Fanny Wendt Höjer

MEXICO CITY KALLAR sig en HBTQI-vänlig stad och briljerar med landets mest progressiva lagstiftningar. Samtidigt har hatmord de senaste åren ökat här. I världens näst mest våldsamma land mot transpersoner bjuder aktivisten **Lía García** upp samhället att dansa med sina fördomar.

År 2015 utsågs 13 november till transpersoners officiella dag i Mexico City. Året därpå, bara veckor innan det första firandet av dagen, mördades två transkvinnor i staden. Medan stadens myndigheter använde tillfället för att offentligt fördöma det hatrelaterade våldet, bojkottade stora delar av transcommunityn festligheterna.

En vänlig stad... Vi är på nivån att vi kämpar för grundläggande säkerhet, knappast på nivån att prata om vänlighet än, säger Lía "La novia sirena" García mellan tuggorna på en hemmagjord fruktsallad.

Lía "La novia sirena" García är 27 år och sedan länge aktiv i Mexiko Citys feminist- och transrörelse. Tillsammans med tre andra aktivister startade hon för två år sedan Red de Juventud Trans som idag är en av de viktigaste mötesplatserna för unga transpersoner i Mexico City. I mexikanska medier kallas hon ofta performancekonstnär, men själv ser hon sig framför allt som pedagog.

Jag ser inte mina aktioner som performances. De är inte framföranden i den meningen. Jag ser dem som möten, affektiva möten. För mig är aktivism kärlek. Jag tror att vi behöver det. Det är klart att vi som transpersoner är arga, men min metod går ut på mänsklig kontakt, på ömhet, säger hon.

TRAKASSERIER I DEN HBTQI-VÄNLIGA STADEN

År 2015 krönte sig Mexico City till en HBTQI-vänlig stad och flera viktiga reformer som transcommunityn länge kämpat för gick igenom. För första gången, och som enda plats i Mexiko, stiftades lagar om transpersoners

Bild
1: Benjamin Itz
2: Edgar Mondragón-Momo
3: Josefina Txepetite Txepetite

rättigheter att byta sitt formella namn och kön utan annan administration än en ändring i folkbokföringsregistret. Tidigare krävdes långa och mycket dyra processer av läkarintyg, psykologattest och domstolsbeslut. De avskaffades nu och för många innebar det den första reella möjligheten att formalisera sin könskorrigering.

2015 var ett betydelsefullt år för transrörelsen. Efter alla våra påtryckningar hände någonting och det är extremt viktigt, säger Lía García.

Men att de har godkänt de här lagarna innebär inte att vår faktiska verklighet har förändrats. Mexiko fortsätter vara världens näst mest våldsamma land mot transpersoner, efter Brasilien.

De senaste tjugo åren har över 1 300 mord på HBTQI-personer registrerats i Mexiko. 265 av dem, med andra ord ungefär 20%, drabbade transpersoner. Av attackerna skedde 36 i queervänliga Mexico City.

Efter det som hände i oktober förra året, säger Lía García och syftar på de två transkvinnor som mördades inom loppet av två veckor i Mexico City, var vi tvungna att inse hur osäkra vi är i det offentliga rummet. Vi vet inte vem som står på tur.

Den mexikanska polisen är i allmänhet ökad för korruption och våldsmisbruk och i transcommunityn är det svårt att ha förtroende för polisen eftersom många har personliga upplevelser av diskriminering.

Polisen är en tentakel av vår *estado feminicida*, statens kvinnomord, säger Lía García. Om jag som transkvinna till exempel klagar hos polisen för någonting som hänt mig i metron finns det en stor risk att de säger "du är en man – försvara dig själv".

I stället har delar av transcommunityn organiserat sig själva i en typ av nödlägesrespons. På grund av sin aktivism har Lía García själv fått anonyma dödshot och när hon går någonstans ensam, särskilt på natten, är det alltid någon som vet vart hon ska.

Vi tar hand om varandra. Vi berättar vart vi går och vem vi träffar. Och för tjejerna som jobbar på gatan är det extra viktigt. Sedan oktober berättar de alltid för någon annan med vilken kund de är, vilket hotell, vilken bil de hoppar in i. Flera av *los transfeminicidos*, transkvinnomorden, har trots allt drabbat sexarbetare. De är de mest utsatta.

En del av transrörelsens aktivism bör sammankopplas med sexarbetares rättigheter, menar Lía García. På en arbetsmarknad där det råder grov diskriminering mot transpersoner är det många gånger bara sexarbete som står till buds.

För många av oss är prostitution en utväg, om du är en person som inte hittar ett jobb. Samtidigt är sexarbete, särskilt för transpersoner, extremt riskfyllt. Staten är egentligen skyldig att skapa ett ansvarsfullt utrymme där människors rättigheter och säkerhet garanteras.

TRYGGA RUM OCH OFFENTLIGA PLATSER

Trygga rum finns det flera i staden, även om de fortfarande inte omfattar hela det offentliga rummet. Trots den våldsamma situationen är det här i huvudstaden landets största transrörelse är bosatt och klubbscenen erbjuder flera alternativ där trygga utrymmen för sexuell mångfald skapas. Till exempel Casa Club Roshell, från början ett transvestithak där glamsökande vardagsmän erbjöds sminkkurser och lån av höga klackar, har i ett decennium varit en emblemisk mötespunkt även för Mexico Citys bredare transrörelse.

På Club Roshell kan män som kanske lever ett mer inrutat vardagsliv träda in i en öppen kontext och klä sig som kvinnor, om de vill det. Och även vi transtjejer kan leva ut här, göra vad vi vill. Och ja, det är också en plats för sexarbete, en mycket säkrare plats än gatan. Vi vet vilka män som kommer hit, och vem som går hem med vem.

Även Lía Garcías aktivism har haft festliga fundament. När hon för fem år genomförde sin könskorrigering gjorde hon det med flärd. Och politiskt var det.

När jag berättade för vänner och familj att jag ville börja transitionsprocessen fick jag mycket stöd, men också mycket varningar. Alla sa till mig att jag var tvungen att vara väldigt, väldigt säker. Situationen som vi transpersoner i Mexiko befinner oss i tvingar oss på något sätt att alltid prata i negativ. Det är en extrem konfrontation att genomgå en könskorrigering här. Men jag ville inte bara prata om svårigheterna, jag ville fira!

Lía approprierade den mexikanska traditionen om *la quinceanera*, flickors femtonårsdag som typiskt utmärks av en stor fest. Hon berättar att hon fick kritik av feministiska vänner för att hon använde sig av just denna ritual, som av många är sedd som patriarkal.

Det är sant att *la quinceanera* är en patriarkal arketyper. Det som föreslås är att den femtonåriga flickan nu är en kvinna, en köns mogen kropp redo att penetreras. Men jag vill använda ritualer som samhället känner till för att prata om transfrågor.

Lía García höll flera *quinceanera*-fester på offentliga utrymmen som tunnelbanestationer och gatutorg. Hennes idé var att återanvända traditionens idé om transformation. Där den femtonåriga flickan presenteras av sin familj som kvinna ville Lía García inför samhället presentera sig själv som transkvinna. Alla var bjudna.

Jag ville inte bara fira med mina nära och kära; jag ville till och med fira med de som kommer döma mig och inte acceptera mig, säger hon.

Det var som att jag bjöd upp folk att dansa med sina fördomar. Och i sådana möten tror jag att någonting händer i folk.

I sina senare verk, eller möten som hon själv föredrar att kalla dem, har Lía García arbetat med arketyper av sjöjungfrun. För henne är sjöjungfrun den perfekta symbolen för transkvinnan, en hybrid mellan femininitet och monster. I myten om Odysseus är sjöjungfruns sång på samma gång förförande, hypnotiserande och dödlig. I sagan om den lilla sjöjungfrun är rösten priset prinsessan betalar för sin mänsklighet.

DET ÄR KLART
ATT VI SOM
TRANSPERSONER
ÄR ARGÅ, MEN
MIN METOD GÅR
UT PÅ MÄNSKLIG
KONTAKT, PÅ
ÖMHET, SÄGER
HON.

I direkt bemärkelse är det oftast min röst som gör att folk märker att jag är trans, eller i värsta fall att de placerar mig i en maskulin kategori. Därför har att tala för mig blivit lite mödosamt. Å ena sidan tycker jag om det eftersom jag vill bli känd som transkvinna och jag vill att folk ska veta att jag är trans – i det offentliga rummet behövs det möjligheter till flera sätt att vara på. Men att tala är också att sätta mig själv i en risksituation eftersom vi aldrig vet vad som kan hända här, säger Lía García.

Liksom en sjöjungfru utanför sitt vattenrike säger Lía García att hon ibland känner sig som en fisk på torra land. Men klädd i sjödjursstjärt eller inte tror hon på sin och andra transkroppars möjligheter att steg för steg bryta de hegemoniserande strukturerna.

Det sjöjungfruarna sjunger om är så förförande att det blir förförande. Det är sina egna begär Odysseus män är rädda för. För vad händer egentligen när de förkastade tar rösten?

Ja vad händer egentligen? Förhoppningsvis att det i år kommer finnas anledning för hela transcommunityn att fira transpersoners nationella dag i november. A

Text Ylva Perera

Bild Nina Grönlund

I TRIED TO
DESTROY THE
PATRIARCHY
AND ALL I
GOT WAS THIS
LOUSY
T-SHIRT

NÄR FEMINISM BLIR POPULISM

"Går det ens att vara feminist utan att vara—" "Kapitalist?"

Hon inflikar ordet ärligt, hjälpsamt, som en självklar fortsättning på min fråga. Jag blir alldeles paff.

"Eh... antikapitalist tänkte jag nog snarare."

Vi sitter på en soffa med bandspelaren mellan oss. Jag är där som journalist, hon som proffsfeminist. Vi pratar om en bok som hon skrivit, som bland annat handlar om kopplingen mellan kvinnors frigörelse och ekonomiska oberoende. Om hur kvinnor i heterosexuella relationer måste förtjäna egna pengar för att inte bli beroende av sina män. Så långt är vi överens. Nu tittar vi oförstående på varandra.

Jag fortsätter:

"Ja, alltså kapitalismen är ju ett system som bygger på ojämlikhet, på konkurrens. Därför skulle jag inte kalla den feministisk."

"Det har jag aldrig tänkt på", säger hon, utan ironi.

Jag biter mig i tungan och tvingar mungiporna uppåt i ett leende. Bara några veckor senare har hennes bok redan tryckts i en andra upplaga.

Inför Sveriges förra riksdagsval väckte Folkpartiet (numera Liberalerna) uppmärksamhet med sloganen "Feminism utan socialism". Då skrattades den av många bort som världens tontigaste idé: Vad blir kvar av feminismen om man tar bort kampen för social rättvisa och ekonomisk utjämning?

Nu, bara tre år senare, känns sloganen snarast profetiskt. Feminism utan socialism finns överallt. Den kunde också kallas kapitalistisk feminist-washing, genderwashing eller glitterfeminism. Det vill säga, feminism paketerat i

ett glassigt format som företag och individer kan tjäna pengar på.

Exemplen är många: En billig klädkedja säljer t-skjortor med feministiska slogans, samtidigt som deras kvinnliga fabriksarbetare i Asien förtrycks genom urusla löner och arbetsvillkor. Andra företag kan brösta upp sig med reklamkampanjer som synliggör mens på ett emancipatoriskt sätt, presenterar modeller med oretuscherade kroppar, eller vurmar för att även män ska kunna ha feminint kodade kläder. Och visst, säkert sitter det anställda på dessa klädföretag som på riktigt tycker det känns bra att föra fram feministiska ideal, och säkert finns det personer som tittar på kampanjerna och känner sig sedda, men det tar inte bort att grundpremisen här inte är politisk förändring, utan "politisk" försäljning.

Frågan är om detta verkligen måste vara ett problem. Om folk ändå ska gå runt med billiga t-skjortor sydda i Bangladesh är det väl bättre att det står "This is what a feminist looks like" på deras bröst än att det inte gör det?

Tyvärr måste svaret bli nej. Den som köper en sådan tröja är inte "what a feminist looks like". Den kan vara feminist i andra avseenden, men att understöda en utsugande industri kan aldrig i sig vara en feministisk handling, vilket budskap det än står på prylarna en köper. Det farliga med den här typen av feminist-washing är att det kan få oss att tro att vi blir feminister genom att konsumera vissa produkter, inte genom att på riktigt agera mot orättvisorna i världen.

Feminismen går alltså att använda som populism, enligt definitionen "förenklade lösningar på komplexa problem" (tack Wikipedia). Ofta händer det just när feminismen blir en identitetsmarkör, det vill säga något som beskriver mig som person, snarare än formar min syn på världen. Istället för att min feminism blir det jag *gör* i samhället på daglig basis riskerar den bli något jag *har*, vilket gör att

själva revolutionen, samhällsomstörtningen, blir på hälft.

Mitt syfte här är ändå inte att skuldbelägga de feminister som känner sig glada och sedda genom feministiska reklamkampanjer. Att odla sin feministidentitet och känna gemenskap med andra feminister kan vara livsviktigt för att orka fortsätta kämpa. Det jag är kritisk till är när vi hjälper till att upprätthålla tankemönster som gör det möjligt för företag att använda feminismen till att tjäna pengar, utan att de för den skull behöver implementera feministiska åtgärder i sitt arbete och sina produktionsmetoder.

Det här tankemönstret är även känt som kapitalismen, där en varas värde avgörs av vad folk vill betala för den. Här passar jämlikhetens värde inte in – den måste alltid ligga bortom tillgång och efterfrågan, den måste göras tillgänglig för alla.

Så hur gick min intervju med proffsfeministen? Jag är inte stolt över att behöva erkänna det, men jag gjorde mig själv skyldig till populism. Jag lämnade bort hela spåret om våra olika syner på kapitalism, helt enkelt eftersom jag inte ville ge artikelns näthatare vatten på kvarn genom att avslöja feminismens inre konflikter.

Nu ångrar jag mig. Det finns inget positivt i att framställa feminismen som något mindre obekvämt än den är, bara för att väcka sympatier.

Så, än en gång: Det går inte att vara feminist och kapitalist. Det är både omöjligt och helt ointressant. Faktumet att det går att skriva – och sälja – en bok om feminism utan att ha reflekterat över den saken säger dessvärre väldigt mycket om samhället vi lever i, och den kamp vi ännu måste föra. A

Skribenten sysslar med skönlitteratur och kulturjournalistik, och delar tiden mellan Åbo och Göteborg.

Det finns inget positivt i att framställa feminismen som något mindre obekvämt än den är, bara för att väcka sympatier. Så, än en gång: Det går inte att vara feminist och kapitalist. Det är både omöjligt och helt ointressant.

POPULISM SOM POLITISK AKTION

Text Mattias Lehtinen

Bild Nina Grönlund

*"Idag är nejsägande den vackraste och mest
ärofulla formen av politik... den som inte
förstår det kan dra åt helvete."*

–Beppe Grillo

VAFFANCULO – ITALIENSKA FÖR "dra åt helvete" – var sloganen som det italienska populistiska partiet Femstjärnerörelsens grundare **Beppe Grillo** blev känd för och som blev namnet på hans evenemang V-dagen, vars syfte var att stärka direkt demokrati och motarbeta institutionaliserad korruption. Detta ord, kastat mot de makthavande, kan mycket väl anses vara det lösenord som behövs för att få tillgång till en nyanserad förståelse av vad populism är.

För att kunna närma sig populismen som politiskt fenomen måste vi först börja med att röja undan två ihärdiga illusioner som gäller populismens väsen. Utan en noggrann analys av begreppet och fenomenet bakom kan vi inte heller komma åt en träffsäker analys av de dagsaktuella ämnen som involverar populismen. Den första myten gäller ideologiseringen och partipolitiseringen av populismen och den andra, tätt sammankopplade, myten gäller antagandet om populismens essentiellt antiprogressiva, fascistoida eller antidemokratiska karaktär. Så länge vår förståelse av populismen fördunklas av dessa förenklingar och fördomar så skadas både vår förståelse av teorin och praktiken bakom detta komplicerade fenomen.

TVÅ MYTER OM POPULISM

Populismen som politisk form måste förstas som en speciell särart av politisk aktion. Därav skapar redan

populismbegreppet med sitt suffix -ism en del besvär eftersom den både i forskarnas och i lekmännens tänkande lätt kombineras med andra ideologiska ismer. Först och främst måste vi överge tanken om att populism direkt kan kopplas till ett eller annat ideologiskt innehåll eller förklaras uttömmande genom att återropa någon ideologi. En enkel jämförande analys av den mångfald av partier som kallas populistiska i Europa bidrar med samma slutsats gällande oanvändbarheten av försök att ge populismen ett definitivt ideologiskt innehåll. Till exempel Polens radikala högerpopulistiska parti Lag och rättvisa kan inte knippas samman ideologiskt med Greklands radikala vänsterpopulistiska parti Syriza. Vi har också en hel del populistiska partier – till exempel Italiens Femstjärnerörelsens med sitt ensakspartiartade betonande på att avskaffa den korrupta gruppen maffiapolitiker som hållit sig fast vid makten i Italien – som är väldigt svåra att pricka in på den politiska höger-vänster axeln överhuvudtaget. Förvisso kan vi använda oss av mera specifika begrepp i stil med högerpopulism och vänsterpopulism som ovan för att göra en taxonomi över populistiska partier, men det minskar ändå inte förvirringen som råder runt populismbegreppet i sig. I stället för att haka fast begreppet vid den politiska parti-institutionen måste vi se populismen som en, i grund och botten, annorlunda typ av politisk aktivitet.

Denna typ av politisk aktivitet finns före någon speciell karismatisk ledare, ideolog eller motsvarande individ eller grupp stöper den populistiska aktionen i en specifik partiform. Det är aktiviteten i sig som är primär för förståelsen av populism – partiformen är i sin tur sekundär och dess slutgiltiga form är tidsligt och rumsligt bunden vid, och beroende av, en mångfald av samhälleliga fenomen och tendenser.

För att förstå populismen som en form av politisk aktion måste populismen först ses som en tom, eller till och med negativ, form av att göra politik. I denna mening, som jag försöker förklara senare, kan populismen aldrig direkt förknippas med något specifikt ideologiskt innehåll. Det finns heller inga skäl att anta att populismen är en essentiellt antidemokratisk eller antiprogressiv form av att göra politik; tvärtom innehåller populismen ultrademokratiska tendenser. För att uttrycka poängen tydligare är det klart att populismen kan urarta i antiprogressivitet och som värst få till och med militanta antidemokratiska förtecken, men det finns inget inneboende hos populismen som tvingar populistisk aktion att gå denna väg. Däremot är populistisk aktion starkt sammankopplat med en negativitet eller misstro gentemot de makthavande – detta innebär inte att den automatiskt är sammankopplad med en negativitet gentemot den politiska strukturen inom vilket misstron föds, eller

I stället för att haka fast begreppet vid den politiska parti-institutionen måste vi se populismen som en, i grund och botten, annorlunda typ av politisk aktivitet. Denna typ av politisk aktivitet finns före någon speciell karismatisk ledare, ideolog eller motsvarande individ eller grupp stöper den

populistiska aktionen i en specifik partiform. Det är aktiviteten i sig som är primär för förståelsen av populism – partiformen är i sin tur sekundär och dess slutgiltiga form är tidsligt och rumsligt bunden vid, och beroende av, en mångfald av samhälleliga fenomen och tendenser.

gentemot någon specifik värdering som råder i samhället.

POPULISMEN SOM POLITISK FORM

Som utgångspunkt för att förstå vad populismen är kan man lyfta fram den franska politiska filosofen och demokratiteoretikern **Pierre Rosanvallon**s skildring av populismen som "en våldsam yttring av dagens politiska förvirring som samtidigt visar på vår tragiska oförmåga att ta oss ur detta tillstånd". Denna definition syftar redan på något viktigt i populismen eftersom den rör vid frågan om under vilka förhållanden populismen frodas. Populismens rötter ligger först och främst i en bredare samhällelig tendens som är kopplad till en upplevd hopplöshet och vanmakt. Kort sagt härstammar populismen alltså från en kraftig och utbredd affekt. En affekt ska här förstås som en känsla som produceras under historiska och kulturella förhållanden och sprids genom en social aktivitet. Denna affekt kan vidare upplevas av vem som helst och under vilka som helst politiska, samhälleliga och historiska förhållanden som skapar misär och lidande. Utgångspunkten till att förstå populismen som politisk form ligger i att förstå att det först och främst är känsla, eller affekt, som ligger som en grund på vilken populistisk politik sedan skapas, inte någon ideologi.

Rosanvallon, som för övrigt är skeptiskt inställd till populismen, beskriver populismen som en "ren motdemokrati". Det är viktigt att notera att Rosanvallon's begrepp motdemokrati inte syftar till någon antidemokratisk ideologi, tvärtom låter han motdemokratin stå för summan av de i samhället utspridda makter som indirekt stärker demokratins synliga former. Detta stärkande iscensätts paradoxalt nog av motdemokratin genom en negativitet, alltså genom att forma en decentraliserad och diffus motmakt till de

makthavande. Motdemokratins konturer kan urskiljas genom de tre former av politisk aktion som utgör dess utövning: övervakning, förhindrande och dömmande.

Övervakning syftar på en decentraliserad vaksamhet vilken kan ta formen av bland annat en utvärdering och granskning av de styrandes agerande. Samtidigt handlar övervakning också om angivelse, alltså om att synliggöra upplevda problem, och om betygssättning av de makthavande, eller i mera samtida jargong om en utvärdering av de makthavande. Övervakningen kan göras i flera olika former. Skalan av övervakning går från expertövervakning av de makthavande som görs av organisationer som Amnesty i en extrem, till en medborgerlig övervakning som görs på internets diskussionsforum, facebookdiskussioner och andra liknande sociala medier i den andra extremen. Vissa former av övervakning kan antas ligga närmare populistisk politisk aktion än andra. Till exempel övervakning av experttypen är övervakning som får legitimitet från övervakarnas expertstatus och kan ofta passa illa ihop med den populistiska tendensen att misstro den utbildade eliten och dess politiska motiveringar.

Maskningen, alltså den stridsåtgärd på arbetsplatsen då man strävar efter att arbeta så långsamt som möjligt utan att lida av straffåtgärder, är en välkänd form av förhindrande. I samtida representativa demokratier utövas förhindrandet aktivt främst genom att rösta bort kandidater. Proteströstning, något som förknippas med populismen, kan anses vara en form av en sådan aktivitet. Förhindrandet kan läsas som en aktiv manifestation par excellence av människors upplevda hopplöshet och vanmakt då förhindrandet av beslut på politisk nivå är en oändligt lättare och tidsligt mera direkt process än genomdrivandet av positiva förslag i en alltmer institutionellt komplex och internationell politisk miljö.

Dömmandet som politisk aktion har starka rötter till exempel i Amerikansk politisk kultur där man talar om att döma politiker framför folkets domstol (*People's Court*, också namnet på en reality tv-serie). Andemeningen av dömmandet som politisk funktion är att misstanken mot politikerna lyfts på en högre nivå. Den dömande politiska aktionen kan anta direkt rättsliga termer som i rättssystem som brukar sig av folkjury men den kan samtidigt manifesteras sig genom andra typer av granskningsprocesser, till exempel då dömmandet utförs genom media eller bland en grupp politiska aktivister. Således är dömmandets uppgift inte endast att se till att politiker eller makthavande aktörer håller sig till lagstiftningen; i vidare mening och för att förstå populistisk politik kan man se dömmandet som en typ av normskapande aktivitet.

Den argentinska politiska filosofen **Ernesto Laclau** utgår på samma sätt som Rosanvallon från tanken om ett missnöje som utgångspunkt för skapandet av populism. Enligt Laclau formas populistiska rörelser genom att folk riktar begäran gentemot den institutionella makten. Dessa begär kan gälla vad som helst som upplevs som viktigt, från att få tillgång till bostäder och mat till begär som gäller utbildning och så vidare. Klarar den institutionella makten av att tillgodose dessa begär som folk kräver släcks behovet av vidare aktion. Källan för populistisk aktion ligger i situationer då den institutionella makten misslyckas i att tillgodose de begär som kommer från människor, i dessa fall skapas krav. Folkliga krav karakteriseras av att en ekvivalens skapas mellan dem. Alla krav som den institutionella makten misslyckas i att tillgodose blir på sätt och vis likvärdiga i innehåll eftersom de alla riktar sig mot en gemensam fiende: den institutionella makten. Populistiska rörelser spelar på detta missnöje och enar dessa heterogena krav

genom att konstruera en antagomism mellan folket och makten. Den minsta gemensamma nämnaren, eller den "tomma betecknaren", som enar dessa krav är att de riktas mot makten av de som inte har makt, den grupp som definieras av populistiska rörelser som folket. Vilket konkret innehåll som råkar bli den centrala nämnaren och vad som blir motpolen, eller "fienden", för den populistiska rörelsen beror i sin tur på en mängd affektiva, historiska och sociala förhållanden. Fienden i fråga, vars namn fungerar som en enande kraft, kan vara vad som helst från EU (Sannfinländarna), korrupta politiker (Femstjärnerörelsen), ett amalgam av politiker, stora företag, media och privilegierade grupper ("kastet" eller 'la casta' hos Podemos) till en specifik nations fiender (Lag och rättvisa) eller invandrare i högsta allmänhet (Danska folkpartiet). Det viktiga att lägga märke till är hur kategorin av "folket", det politiska subjekt populisterna anses representera, alltid är konstruerat i en tidlig och rumslig miljö, aldrig givet på förhand.

Enande för diskussionen gällande populismen verkar vara övertygelsen om vanmakten och missnöjet som källa till populistisk aktion. Den franska politiska filosofen **Chantal Mouffe** uttrycker saken slagkraftigt: "Som en konsekvens av den nyliberala hegemonin har största delen av viktiga beslut gällande sociala och ekonomiska förhållanden tagits bort från den politiska terrängen. Traditionella demokratiska politiska partier har blivit oförmögna att möta samhällsliga problem på ett politiskt sätt". Då diskussion är omöjlig eller aldrig leder någonstans blir antagomism det enda alternativet som kvarstår för att ändra på världen.

POPULISMEN OCH DEN SAMTIDA VÄNSTERN

I diskussionen om populismen som en användbar eller eftersträövansvärd politisk strategi för vänstern har

många ofta ryggat tillbaka gällande populismens sedvanliga hänvisning till "folket" som politiskt subjekt, ofta med goda skäl då kategorin kopplats till militanta och nationalistiska sammanhang. Mouffe betonar däremot hur det i det nuvarande politiska läget är nödvändigt att aktivera den de facto demokratiska sidan av liberala demokratier, och för Mouffe innebär detta en återaktivering av tanken om folklig suveränitet. Problemet ligger förstås i hur kategorin "folket" har konstrueras av bland annat högerextrema former av populism. Dessa former av populism konstruerar folket kring en starkt xenofobisk diskurs som tar som givet faktum att alla immigranter är ett hot mot folkets identitet medan multikulturalism ses som något som eliten påtvingar folket mot deras vilja. Europeisk integration, alltså den process genom vilken nationsstaterna mister makt och inflytande till EU, anses vara elitens auktoritära strategi. Historiskt sett har den sociala kategorin folket – *plebejerna, el vulgo, the populace, rahvas, il popolo minuto* – alltid stått för de lägsta sektorerna i samhället. Samhällsvetaren **Francisco Panizza** betonar att denna grupp definierats genom deras intellektuella, kulturella och socioekonomiska underlägsenhet i förhållande till det civiliserade samhället". Vanligtvis har detta folk, som av olika skäl berövats tillträde till formell politik, manifesterat sina åsikter genom sporadiska uppror och brutala upplopp vars känslolullhet och passion ansetts utgöra ett hot mot den allmänna ordningen och det civiliserade samhällets rationalitet och sätt. Det politiska subjektet "folket" har således varit en revolutionär kategori. Den har stått för de som filosofen **Jacques Ranciere** kallar för summan av de oräknade, samhällets tillägg som inte hör hemma någonstans. Att hålla fast vid en liknande andemening av kategorin folket kunde driva ut de nationalistiska andarna som kategorin väcker.

Jag kan inte annat än hålla med Mouffe då hon skriver att "utan en djupgående förändring av den demokratiska politikens sätt att fungera kommer inte problemen som har lett till högerpopulismens uppkomst att försvinna". Det är improduktivt att ägna energi på att moraliskt fördöma eller förlöjligen massan av (ofta utsatta) människor som sett högerpopulisternas hetsiga löften och motbudande metoder som en väg ut ur sin misär. I värsta fall förstärks de tendenser som gör högerpopulismen attraktiv. Fokus borde ligga på hur vänstern kunde utveckla en strategi med utgångspunkt i social jämlikhet och global rättvisa för att möta de krav människor ställer och för att motarbeta den vanmakt som människor upplever. Samtidigt måste fokus ligga på att radikalisera demokratin och återställa makt till de som påverkas av maktens användning: Riktandet av ett *vaffanculo* åt dem som tjänar på skendemokratin och den dysfunktionella partipolitiska beslutfattningsprocessen. A

Skribenten doktorerar i praktisk filosofi och forskar i frågor som rör politisk konflikt och demokratiteori.

BILDMATERIAL

Timo Soini: **Estonian Foreign Ministry**, Marie le Pen: **Foto-AG Gymnasium Melle**, Jimmie Åkesson: **Frankie Fouganthin**, Donald Trump: **Michael Vadon**

Text **Matilda Flemming**

Bild **Nina Grönlund**

EN KARTA ÖVER POPULISMENS ANTIFEMINISTISKA ANSIKTE I EUROPA

DEN ANTIFEMNINISTISKA POPULISMEN är på framfart över stora delar av Europa, även om dess ansikte ser olika ut på olika ställen. Vissa populister påstår sig vara försvarare av kvinnors och homosexuellas rättigheter, medan andra är mer uttalat antifeministiska och har som högsta prioritet att krossa "genusideologin" och återinföra traditionella könsroller överallt i samhället.

Som takorganisation för kvinnoorganisationer över hela Europa, vill vi på European Womens Lobby (EWL) blottlägga antifeminismen inom högerpopulismen för att klart visa på hur dessa partier verkar mot kvinnors intressen. Vi har fokuserat på de största högerpopulistiska partierna i Frankrike (Front National, FN), Nederländerna (Partij voor de Vrijheid, PVV) och Tyskland (Alternative für Deutschland, AfD), eftersom val med stora konsekvenser för Europa har ägt rum eller kommer att äga rum i dessa länder. Ledarna för dessa tre partier har (ironiskt nog) dessutom gått i bräsch för en gemensam Europeisk anti-Europeisk agenda. Vi har analyserat partiernas valprogram och andra uttalanden för att rita en bild av deras jämställdhets- och kvinnorrättspolitik.

PARTIERNAS KÄRNFRÅGOR

Alternative für Deutschland (AfD) är det mest uttalat antifeministiska partiet som vi tittat på. Bland deras politiska käpphästar ingår kärnfamiljens beskydd och att stoppa jämställdhetsintegrering. AfD är aktivt engagerade i proteströrelser mot jämlik äktenskapslagstiftning och HBTQ-rättigheter.

Nederländska PVV är på pappret det mest "liberala" av de tre partierna: De presenterar sig som förkämpar för HBTQ- och kvinnorrättigheter, med islamisering som hotbild nummer ett. Partiet gick till val på ett partiprogram som var en sida långt – en stark kontrast jämfört med AfDs och

DESSA TRE PARTIER ÄR BARA EN DEL AV DEN HÖGERPOPULISTISKA ANTIFEMINISM SOM SPRIDER SIG ÖVER EUROPA.

FNs utarbetade valprogram. Kvinnors rättigheter och jämställdhet tangeras enbart i valprogrammets punkt om hur offentligt anställda enligt PVV inte borde få bära huvudduk. Jämfört med AfD fokuserar Front Nationals partiprogram mycket mindre på jämställdhet.

De tre partiernas syn på islam är snarlik: Alla tre utmålar islam som jämställdhetens fiende nummer ett – ironiskt, speciellt med tanke på AfDs stora motstånd mot jämställdhetsintegrering. Partierna motsätter sig muslimska kvinnors rätt att bära huvudduk, och man stigmatiserar muslimer för att inte utöva jämställdhet.

Av FN:s valmanifest, som består av 144 punkter, nämner endast en punkt jämställdhetsrelaterade frågor. FN använder ett feministiskt argument för att presentera sin islamofobiska agenda; man vill försvara kvinnors rättigheter, och går sedan omedelbart in på hur FN vill bekämpa den verkliga 'orsaken' till hotet mot kvinnors rättigheter: islamism. Manifestet nämner subtilt lika lön och social trygghet, men jämfört med några av de andra mycket mer detaljerad punkterna i programmet, är dessa punkter mycket vaga.

PVV framstår som besatt av islamiseringsfrågan. Partiet har till exempel producerat en rapport om våld mot kvinnor inom Islam. I rapporten fokuserar man på tvångsäktenskap, isolering av kvinnor, hedersrelaterat våld och kvinnlig könsstympning – former av våld som absolut ska uppmärksammas. Problemet är att partiet ser våld mot kvinnor som enbart ett muslimskt problem. Tittar man på partiets röstningsbeteende i det holländska parlamentet ser man

också att de inte lyfter ett finger för kvinnors rättigheter. Partiet röstade till exempel mot ratificeringen av Istanbulkonventionen, en internationell konvention för att bekämpa våld mot kvinnor, och mot ett lagförslag för att bekämpa könsstympning.

NATALISM OCH VÄRNA KÄRNFAMILJEN

Arbetande mödrar, invandring, "fri sexualitet", "jämställdhetsintegrering" och en jämlik äktenskapslagstiftning hotar enligt AfD den traditionella familjen. Enligt deras partiprogram vill de "stoppa diskrimineringen mot hemmamammor". De anser att kvinnor bör jobba bara om familjens ekonomiska situation så kräver. Kärnfamiljens sammanhållning stärks av kvinnans vilja att begränsa sin egen individuella frihet. Kärnfamiljen är den enda modell som kan vända landets sjunkande födelsetal, och att skaffa barn är snarare en handling för "fosterlandet" än resultatet av ett personligt beslut enligt AfD.

AfD står för en "välkomnande kultur för nya och ofödda barn", vilket i verkligheten är en djupt antiliberal familjepolitik. I sitt partiprogram talar de om hur abort trivialiseras och bagatelliseras i dagens Tyskland, vilket ger en bild av att det skulle vara lätt att få en abort i Tyskland. Faktum är att Tyskland har en av de mest komplicerade abortlagstiftningarna i Europa.

I samklang med AfDs fokus på kärnfamiljen vill FN införa skatteincentiv för stora kärnfamiljer. I sitt manifest förespråkar FN "natalism" – en politik som ser barnafödande och föräldraskap som önskvärt för samhället. Enligt FN är denna politik enbart för "franska" familjer – vilket innebär att alla familjer som inte definieras som "franska" exkluderas från deras generösa familjepolitik. Officiellt anser FN att den nuvarande franska abortlagstiftningen ska bestå, men frågan har orsakat återkommande intern debatt.

LIKA OCH OLIKA

Partierna delar en islamofobisk syn om att islam i sig är ett hot mot kvinnors rättigheter, och man delar också ett motstånd mot könskvotering – FN och AfD är uttalade motståndare mot alla former av könskvotering, och PVV röstade mot ett förslag om könskvotering i bolagsstyrelser i det holländska parlamentet.

I övrigt är man splittrade: AfD står nära den katolska kyrkan och är ytterst konservativa i frågor gällande HBTQ-rättigheter, abortfrågan och familjepolitiken. FN är mycket mildare än tidigare – FN:s åsikter gällande till exempel HBTQ-rättigheter är mer flytande än de övriga två. Marine Le Pen nämner sällan HBTQ-frågor, och officiellt vill FN upphäva den franska jämlika äktenskapslagstiftningen, men Le Pens stöd bland homosexuella väljare är på uppgång. På samma sätt som (och möjligen inspirerat av) PVV bygger FN sitt argument

på en motsättning mellan islam och HBTQ-rättigheter. PVV har i kontrast till FN och AfD inte en uttalat konservativ familjepolitik, men man vill göra det svårare att få tillgång till abort.

PVV vill framstå som frihetens försvarare, men några kvinnosaks-kämpar är PVV sannerligen inte.

Dessa tre partier är bara en del av den högerpopulistiska antifeminism som sprider sig över Europa. På EWL kommer vi och våra medlemmar att fortsätta hålla koll på dessa mörka krafter och vi kommer att fortsätta utveckla strategier för att motsätta oss den här typen av politik. A

*Skribenten jobbar för att öka andelen kvinnor i beslutsfattande positioner i Europa på European Women's Lobby
Nima Hairy och Oriane Gilloz har gjort research.*

FAKTARUTOR

European Womens Lobby (EWL) är EU:s största paraplyorganisation för kvinnorörelsen. EWL jobbar för jämställdhet och kvinnors rättigheter i Europapolitiken och fungerar som länk mellan det politiska beslutsfattandet och kvinnoorganisationer på nationell nivå i Europa. Naisjärjestöt Yhteistyösä – Kvinnoorganisationer i samarbete ry (NYTKIS) är EWL:s finländska medlem. www.womenlobby.org

Alternative für Deutschland (AfD) är ett högerpopulistiskt parti som grundades 2013 med det ursprungliga målet att motsätta sig Tysklands medlemskap i EU. När antalet nyanlända flyktingar i Tyskland ökade under 2014 och 2015 ändrade AfD fokus för att istället göra motstånd mot flyktingströmmen till sin kärnfråga. AfD är nu representerat i nio av Tysklands 16

delstatsparlament och siktar på att vinna sina första säten nationellt i det kommande federala valet (24 september). Partiprogrammet kan läsas i sin helhet här: www.alternativefuer.de/programm/.

Front National (FN) är ett högerpopulistiskt och nationalistiskt politiskt parti i Frankrike. Dess främsta politik inkluderar motstånd mot Frankrikes medlemskap i EU, ekonomisk protektionism, lag och ordning samt motstånd mot invandring. Partiet grundades 1972 och **Jean-Marie Le Pen** var partiets ledare från starten fram till sin avgång under 2011. Hans dotter, **Marine Le Pen**, valdes till hans efterträdare och hon har fört en politik för att mildra partiets image. Vid tidpunkten för denna artikels inlämningsdag var Front National på delad första plats i opinionsmätningarna för det franska presidentvalet.

Valprogrammet kan läsas i sin helhet här: <http://www.frontnational.com/le-projet-de-marine-le-pen/>

Partij voor de Vrijheid (PVV) är ett holländskt nationalistiskt och högerpopulistiskt parti som grundades 2006 av Geert Wilders. Wilders leder fortfarande partiet. PVV har föreslagit att förbjuda Koranen och att stänga alla moskéer i Nederländerna. Partiet är genomgående euroskeptiskt. I riksdagsvalet 2017 vann PVV 13 % av rösterna och blev därmed det näst största partiet i representanthuset. Det ensidiga valprogrammet kan läsas i sin helhet här: <https://www.pvv.nl/images/Conceptverkiezingsprogramma.pdf>

BILDMATERIAL:
Marie le Pen: **Foto-AG Gymnasium Melle**

Det här är inte en minister.

Bild
Sublima tolkningar
 (Jolin Slotte och Pauliina Pesonen)

"ETT JOBB FÖR MÅN" 2017
 DIGITALT COLLAGE
 DEN 5 MARS 2017 UTNÄMNDE REPUBLIKENS
 PRESIDENT TRE NYA SLIPSAR.

Det här är inte en kompetens.

Det här är inte en kultur.

KÄNSLO — STORMAR:

AFFEKT OCH POPULISM

Text Mikael Brunila

Bild Ulla Donner

Men vad är då detta om populism och känslor?

FÖR MÅNGA FEMINISTER har ordet "populism" en negativ klang. Vi associerar populismen med rasister i slips och anonyma kvinnohatare på nätet. Men tänk om populismen kunde vara något annat? Vissa författare på vänsterkanten har på sistone försökt omdefiniera populismen som ett projekt som högern inte har ensamrätt till. Problemet är att även i dessa teorier förblir populismen något som förverkligas uppifrån.

Ett undantag utgör den franska filosofen **Yves Citton**. I en artikel som rentav hyllar populismen, skriver Citton att "vi känner i och genom olika berättelser", med enfaset på ordet "känner". Med Citton till hands kan vi tänka om populismen som en frigörande, *känslös* och handlingskraftig feminism underifrån.

Men vad är då detta om populism och känslor? I Cittons tolkning handlar populismen om relationen mellan berättelser och vad 1600-talsfilosofen **Baruch Spinoza** kallade för affekter — ett begrepp som kortfattat kan sägas beskriva känslan av att en kropps förmåga att agera ändras. Då vår förmåga att agera ökar, drabbas

F

vi av en känsla av glädje, då den minskar förnimmer vi en känsla av sorg. Spinoza gjorde i sitt *magnum opus*, verket *Etiken*, långa listor på affekter men menade trots det att alla olika affekter kan begripas som variationer på sorg och glädje. Därför skrev **Gilles Deleuze** senare att alla härskare måste kunna sprida en el-

ler annan känsla av sorg för att kunna utöva sin makt. För Spinoza och Deleuze är sorgen alltid isolerande, medan glädjen öppnar upp oss för världen. En kollektiv glädje uppstår då vi stiger ut ur oss själva och möter sådana kroppar som ökar vår förmåga att agera.

Hur skulle då en populism som strävar efter att övervinna sorgen genom en gemensam glädje se ut? Och hur hjälper teorin om affekter oss att förstå populismen?

MYTEN OM DET GODA LIVET

Intresset för affekter har under de senaste åren varit enormt, inte endast bland samhällsvetare utan också inom andra vetenskapsgrenar. Neurovetaren **Antonio Damasio** har i sin forskning understrukt hur Spinoza

egentligen var en föregångare till samtida kognitionsforskning. I affekt-begreppet hittar Damasio en tidig och viktig beskrivning på skillnaden mellan känslor och känslor. Damasio delar nämligen upp det vi brukar beskriva med ordet ”känslor” i två ord: Emotioner (*emotions*) är våra fysiologiska reaktioner på yttre stimuli, medan känslor (*feelings*) är namnet och betydelsen vi ger åt de här emotionerna. Känslor bygger alltid på en slags berättelse som vi under livets gång bygger upp om världen och vår plats i den. Därför kan känslor förstås som vårt sätt att inkorporera och lägga ord på nya stimuli.

Vad Damasio inte egentligen behandlar är känslornas samhälleliga karaktär. Affektiva atmosfärer är, såsom **Lauren Berlant** påpekat, ”delade, inte isolerade”. De uttrycker något som ligger i tiden, känslan av vår historiska epok. Affekter är därmed förindividuella, icke-medvetna upplevelser som vi endast blir medvetna om genom våra känslor. Affekter gör bokstavligen ett intryck, men exakt hur detta intryck ser ut beror på både den som affekterar och den som affekteras. Sålunda är en affekt ett slags potential som ligger i mötet mellan två olika kroppar – en och samma affekt kan styra en människa i en riktning och en annan människa i en annan riktning. För att återgå till Damasio beror en affekts inverkan på oss alltså också på hur just jag tolkar den emotion som affekten skapar och hur jag lägger ord på emotionen som en känsla. Till skillnad från Damasio tar den samhällsvetenskapliga affekt-teorin ett större steg ut ur den enskilda kroppen med sina emotioner och känslor. Affekt-begreppet blir sålunda ett sätt att kartlägga relationer mellan olika kroppar och förstå mångfalden av möjligheter som finns i dessa möten.

Men varför besvära sig med en sådan tung begreppsapparat? Kanske därför att vi genom att skilja åt känslor och affekter lättare kan förstå hur vi kan drabbas av en känsla förrän vi hunnit tänka på den och beskriva den. Genom affekt-begreppet kan vi också lättare beskriva hur cirkulationen av affekter, å ena sidan, ofta föregår vår egen tolkning av dessa affekter som känslor men, å andra sidan, också alltid är emotionell i ordets bredaste bemärkelse. Eftersom vi, för att upprepa Cittons citat, känner ”i och genom berättelser” kan berättelser betraktas som ett sätt att filtrera och justera hur en viss affekt påverkar oss känslomässigt och hur vi tolkar nya fakta. På ett kollektivt plan kunde man säga att en samhällelig rörelse består av människor som affekteras på aningen olika men ändå liknande sätt av en viss händelse eller ett visst fenomen. Rörelsens deltagare rör sig tillsammans för att de delar en känsla och en berättelse om denna känsla.

En lite motsvarande tanke om relationen mellan berättelser och affekter hittas även hos Berlant som skrivit om hur vårt begär – det vill säga vad vi vill och åtrår i livet – kopplas till ”en anhopning av löften om det goda

livet”. Löftet om en karriär, löftet om ”villa, vovve och Volvo” samt löftet om pensionen är alla berättelser som haft en otrolig dragningskraft i Finland men som idag tappat en del av denna kraft. Många önskar idag något annat av livet och även de som känner sig dragna till dessa löften har svårt att tro på att de kan bli verklighet. När en berättelse tappar kraft, öppnas fältet för andra berättelser och nya löften om ”det goda livet”.

Berättelser uppstår förstås inte i ett tomrum, utan de har en samhällelig historia. Vissa berättelser återkommer i olika variationer i olika tider och på olika platser och blir därmed myter. Vi har lättare att smälta en berättelse av en mytisk karaktär eftersom vi känner igen delar av den. Detta kallar Citton för mytokrati, eller myternas makt.

TILL KROPP OCH SJÄL

I sin skildring av populismen tar Citton speciellt fasta på affekten som en form av potential eller en rad möjligheter. Vad betyder det då?

Affekter hjälper oss begripa hur känslor måste förstås som något kollektivt som flödar mellan olika människor likt smittor. Om någon är mottaglig till just en viss affekt så kommer hen eventuellt att föra den vidare. Såsom Citton påpekar, så är frågan om myter då egentligen frågan om en slags samhällelig smittokunskap, eller epidemiologi. Det som smittar är ur det här perspektivet inte sjukdomar utan affekter och hur en affekt kan smitta från en människa till nästa beror (bland annat) på hur den känns. Hur den känns beror i sin tur på hurdana berättelser och myter vi redan tror på och är öppna för. Populisten intresserar sig för dessa smittor och försöker skapa och sprida sådana myter som kunde *bära smittorna*. Citton:

”om ‘populism’ hänvisar till en förmåga att anknyta till människors affekter, höra dem, lyssna på dem och ge dem ett svar som upplevs meningsfullt, då tycker jag vi borde göra vårt bästa för att vara så populistiska som möjligt.”

Vad fascinationen för populismen egentligen alltså uttrycker är betydelsen av engagerande berättelser för all politisk verksamhet. Cittons perspektiv ger en teoretisk förklaring till varför goda kunskaper och bra fakta inte räcker när det handlar om politik. Liksom **Jason Read**, en av Cittons få engelska tolkare, skrivit, så behövs det mer än bara fakta för att greppa oss till kropp och själ, för att skapa intresse och begär.

Stora idrottsevenemang förstärker till exempel myten om nationell tillhörighet genom att koppla ihop nationen med känslor av gemenskap och glädje. De här evenemangen ingår inte bara i berättelsen om det gemensamma goda livet i nationen, utan de utnyttjar potentialen till nationalism som finns i vårt begär för gemenskap. Den enskilda

I sin skildring av populismen tar Citton speciellt fasta på affekten som en form av potential eller en rad möjligheter. Vad betyder det då? Affekter hjälper oss förstå hur känslor måste ses som något kollektivt som flödar mellan olika människor likt smittor. Om någon är mottaglig till just en viss affekt så kommer hen eventuellt att föra den vidare.

människans vilja till en glädjefylld gemenskap uttrycker ett potential för nationalistiska myter att slå rot, men den här viljan uttrycker även en oändlig mängd andra möjligheter. Eftersom vi tänker och agerar genom berättelser, narrativ och myter är frågan alltså hurdana berättelser vi borde kultivera och hurdana möjligheter de öppnar för. Därför uppmanar Citton till att skapa en cirkulation av så kallade frigörande myter underifrån. Myter har en kraft som vi bör ta i våra egna händer.

Men vilken typ av myt är då frigörande? Jo, främst den typen av myt som ökar vår kapacitet att agera och skapar en glädjefylld känsla av nya möjligheter, såsom myten om 99 % mot 1 %. Motsatsen till den frigörande myten är den reaktionära myten som sprider en känsla av ressentiment och rädsla, såsom stora delar av innehållet på högerextrema nyhetssidor. Den frigörande myten ger oss en känsla av glädje som börjar från oss själva och de som på ett eller annat sätt står oss nära. Den reaktionära myten ger oss däremot känslan av att våra egna förmågor begränsas av någon utomstående som står mellan oss och det goda livet. I den reaktionära mytologin måste vi sparka nedåt och röja undan någon annan för att vi ska kunna känna glädje.

Varje myt är förstås redan i sig inte bara något som bestämmer hur vi affekteras utan också något som affekterar oss, en berättelse som vi är mer eller mindre mottagliga för. Det innebär att en cirkulation av frigörande myter börjar från en viss samling kroppar för att sedan så småningom expandera till flera kroppar genom positiv återkoppling, som en slags växande och glädjefylld känslostorm. En berättelse kan ge kraft åt nästa berättelse och så vidare. Under första varvet av smittan är det kanske bara vissa kroppar som affekteras av en given berättelse, men under nästa omgång kan en omställning redan ha skett och ytterligare kroppar kan nu beröras av den. Desto mera resonans en frigörande myt skapar, desto större chans är det att den skapar reella möjligheter till förändring. Samtidigt öppnar tron på en berättelse för ytterligare berättelser.

Feministiska myter har speciellt tidigare fått sin början i det privata och intima, som en sårbar sanning som kvinnor utvecklat sinsemellan och i det tysta mot det högljudda och våldsamma patriarkala kvinnohatet. Den delade erfarenheten av livet under patriarkatet uttrycker ett potential för feministiska idéer som ändå har vissa svårigheter att bli verklighet utan cirkulationen av feministiska myter. Så småningom har den feministiska berättelsen kanske gett kvinnorna som delat den styrka att tala ut och agera i ett bredare sammanhang och utvidga det feministiska samförståndet. Fler kvinnor och en del män har anammat feminismen som en central myt vilket ytterligare ökat möjligheterna att sprida myten. Spridandet av feministiska berättelser om det goda livet ökar

möjligheten att en enskild person blir feminist samtidigt som varje ny feminist ökar chansen att berättelsen sprids.

EN GLÄDJENS FEMINISM?

Det är viktigt att anmärka att Cittons teori om frigörande myter inte är ett förslag att förbise fakta och göra politik på basis av vidskeplighet. Tvärtom så menade även Spinoza att glädje är sammankopplat med en förståelse av verkliga orsaker bakom fenomen. Citton följer här Spinoza, och slinker alltså inte in i en postmodern relativism där allt vi säger eller känner har samma sanningshalt. Språket har en makt, men den är inte total. Berättelser kan inte bara vara påhitt, utan de måste ha en eller annan typ av förankring i verkligheten. Nationen backas förutom berättelser och myter upp av en enorm institutionell apparatur och ett våldsmonopol som gör den verklig. Tanken om ett patriarkat baserar sig på verkliga erfarenheter som något som i brist på bättre ord kunde kallas för strukturer.

Samtidigt formar även idéerna om vad som är möjligt det som faktiskt är möjligt. De två går aldrig att skilja åt helt. Myten om nationen och myten om två olika kön är så starka konstruktioner för att så många på ett eller annat sätt tror på dem. Därför behövs också berättelser som förklarar *hur* vi kan övervinna dem. Känslan av att något är möjligt uppstår både av att vi intalar oss själva att det är möjligt och av att vi prövar oss fram, tillsammans, för att skapa glädjefyllda erfarenheter av gemensamma segrar och framgångar. En berättelse om det goda livet blir kraftfull då vi tror på den, men paradoxalt nog måste vi för att tro på den också känna att den är möjlig.

Ofta är denna kraft lättast att hitta då vi börjar bygga vår makt med dem vi redan står nära, istället för att försöka skapa en jätteförändring genast. Å andra sidan kan potentialet för en viss berättelse att växa och smittas vidare ibland vara så stort att en liten och lokal händelse startar en kedjereaktion som leder till en större händelse. När **Mouhammed Bouazizi** år 2010 begick självmord genom att tända eld på sig själv i Tunisien var omständigheterna i Norra Afrika och Mellanöstern sådana att en ny myt snabbt spreds och i olika omgångar gav upphov till det vi senare kallat för Arabvåren. Liknande men mindre dramatiska smittovågor har gått igenom de länder där små grupper ockuperat ett torg för att sedan bemöta genklang i en växande folkskara. Liksom i Spanien 2011 eller Frankrike 2016 så slöt en enorm rörelse till slut upp på torg i tiotals städer.

För att avslutningsvis klargöra vad som är speciellt i Cittons teori, kan det vara bra att jämföra honom med två andra samtida vänsterförfattare som delar hans fördelaktiga syn på populismen. I den tradition som bygger på texter av **Ernesto Laclau** och **Chantal Mouffe**, framställs populismen som politikens kärna, eftersom populismen

erkänner att all politik egentligen bygger på konflikter och vi-och-dom-distinktioner. Populismen är därmed inte bara en slags motreaktion till den administrativa synen på politik som ”ett förvaltande av gemensamma intressen”, utan ett uttryck för vad all politik egentligen är. Som politisk praxis kan populismen därför också ta många olika former: Högerpopulismen tar avstamp i konflikten mellan ett föreställt och homogent ”folk” och olika former av främlingar och en (ofta med antisemitiska undertoner uppmålad) elit, medan en vänsterpopulism traditionellt byggt på tanken om en grundläggande konflikt mellan arbete och kapital.

De som är förtjusta i Laclau och Mouffe brukar förespråka partipolitiska projekt som kan skapa en projektionsyta på vilken olika människor kan låta sina fantasier om politiska konflikter utspela sig. Just så fungerade arbetarpartierna under sina glansdagar: ”Klass” var ett samlande begrepp för att uttrycka något gemensamt för olika politiska konflikter och förena olika aktörer i en gemensam kamp. Som vi sett så använder högerpopulistiska partier idag nationell tillhörighet på samma sätt.

Laclau och Mouffe ger oss värdefulla medel för att analysera populismen, men det är svårt att hos dem hitta lika goda verktyg för en horisontell politik underifrån. Politiken blir lätt något som ligger *där borta*, hos professionella politiker, teoretiker och aktivister. Cittons affekt-perspektiv öppnar däremot upp frågan om myternas cirkulation som en strategisk smittokunskap för att kartlägga den affektiva terrängen för glädje och frigörelse – både i samhället i stort men även i vår omedelbara närhet. Kuggfrågan är då hur vi *där vi står just nu* kan skapa ett omlopp av frigörande myter som så småningom kan affektera möjligast många kroppar. Vilka berättelser om det goda livet ökar vår kollektiva förmåga att agera och vilka förminskar den? Hurdana myter kan ge bärkraft åt en glädjens feminism och vilka kan kortsluta spridningen av det antifeministiska hatet? **A**

Skribenten forskar om inlärnin g i sociala rörelser som en del av projektet Learning in Productive Social Movements på Helsingfors universitets forskningsinstitut CRADLE

LITTERATUR:

Berlant, L. (2011). <i>Cruel Optimism</i> . Durham: Duke University Press.	research-centres/centre-for-the-study-of-invention/deleuze_spinoza_affect.pdf
Citton, Yves (2010) Populism and the Empowering Circulation of Myths. Open 2010/No. 20/ <i>The Populist Imagination</i> .	Laclau, E. (2005). <i>On Populist Reason</i> . Verso.
Damasio, A. (2004). <i>Looking for Spinoza: Joy, Sorrow, and the Feeling Brain</i> . London: Vintage.	Mouffe, C. (2005). <i>On the Political</i> . Psychology Press
Deleuze, G. (1978). Lecture transcripts on Spinoza's concept of affect. Retrieved from www.gold.ac.uk/media/images-by-section/departments/research-centres-and-units/	Read, Jason (2015) "The Order and Connection of Ideology Is the Same as the Order and Connection of Exploitation: Towards a Bestiary of the Capitalist Imagination." <i>Philosophy Today</i> .

BREXIT ETT HOT MOT BRITTISK JÄMSTÄLLDHET?

Text Pia Petersson

Bild Lars Högström

STORBRITANNIEN
HAR INFÖRT MÅNGA
JÄMSTÄLLDHETSÅTGÄRDER
ENDAST PÅ GRUND AV
PÅTRYCKNINGAR FRÅN EU

FÖR MÅNGA BRITTISKA kvinnor är Brexit inte en fråga om vad som kommer att hända med Londons status som Europas finanscentrum, eller med landets bönder och deras jordbruksbidrag, eller om det i framtiden kommer att bli dyrt för en britt att bryta benet i Milano. En stor del brittiska kvinnor anser att jämställdhetsfrågor och EU-medlemskapet har gått hand i hand. De menar att utträdet sätter utvecklingen vad gäller genus- och jämställdhetsfrågor i landet på spel.

GENUS POLITISKT ÅSIDOSATT

Typiskt för de som röstade för att stanna i EU var att de var unga, högt utbildade och bodde i storstäder. I synnerhet unga kvinnor var positivt inställda till att stanna i EU; hela 80 procent av de brittiska kvinnorna i åldersgruppen 18–24 som deltog i omröstningen lade sin röst på stanna (*remain*). Men deras oro och tankar gjorde ett blygsamt avtryck i debatten och fortsätter att göra det nu när utträdesförhandlingarna står för dörren. Både valkampanjen och Storbritanniens förestående sorti fungerar således som ännu ett bevis på det odemokratiska i att genus och jämställdhet fortsätter att vara åsidosatta politiska frågor i ett europeiskt debattklimat som alltmer präglas av populistiska rörelser.

De stormiga valdebatterna som ägde rum för ett år sedan handlade inte så mycket om vad ett eventuellt

utträde ur EU kunde innebära för Storbritannien. De blev snarare ännu ett belägg för att i en tidsperiod präglad av *post truth* går det att basunera ut vilka osanningar som helst under en valkampanj. I fallet Brexit är detta särskilt tydligt vad gäller förhållandet mellan europeisk och nationell lagstiftning. Bland annat beskylldes lämna-kampanjen EU för att instifta hinder och "onödiga" lagar kring anställningsförhållanden som rör bland annat föräldraledighet och deltidsarbete. Med andra ord beskylldes de precis den sortens lagar som har förbättrat och tryggt livssituationen för många kvinnor i Storbritannien.

Trots att kvinnor var kraftigt underrepresenterade i valdebatterna lyckades den rutinerade Labourpolitikern, före detta jämställdhetsministern och feministen, **Harriet Harman** tränga igenom den mansdominerade kakafonin och varna för att ett utträde ur EU skulle öka risken för att kvinnors rättigheter urholkas. I en intervju med *The Guardian* en dryg månad innan Brexitomröstningen förra året sa Harman att "EU hade varit en vän till kvinnor i detta land". Vidare varnade hon för det naiva i att anta att "alla män är nu moderna" och att Storbritannien alltså inte längre hade ett behov av denna vän.

Att EU har uppenbara brister vad gäller jämställdhetsfrågor är ett obestridligt faktum. Trots det har unionen också lyckats vara en drivkraft för förbättring inom området.

Lika lön för lika arbete, förbud mot könsdiskriminering samt utökad och säkrad föräldraledighet är några exempel på de lagstiftade fördelar som EU har inneburit för många av Europas kvinnor, med andra ord blev en rad rättigheter som kvinnor i framförallt Finland och Sverige åtnjöt långt innan ländernas EU-inträde blev för brittiska kvinnor verklighet i och med EU-medlemskapet. Frågan är om brittiska kvinnor kan vara säkra på att de här regelverken inte kommer att upphävas i och med EU-utträdet.

De som är positiva till att landet lämnar EU anser naturligtvis att brittiska kvinnor inte har någon som helst anledning att känna oro. Trots det har de hittills inte lyckats peka på något konkret som skulle gynna brittiska kvinnor vid ett utträde ur EU.

EU-LAGSTIFTNING FÖR JÄMSTÄLLDHET

Ett av många talande exempel på hur EU har haft en positiv inverkan på jämställdhetsfrågor i Storbritannien är då den Europeiska kommissionen vidtog rättsliga åtgärder mot den brittiska regeringen 1982. Detta för att regeringen inte hade rättat sig efter EU-lagstiftningen kring rätten till lika lön för lika arbete. Sedan 1970 fanns det i Storbritannien en *Equal Pay Act* (EPA) som hade klubbats igenom till följd av att maskinsömmerskorna vid biltillverkaren Fords fabrik i Dagenham hade strejkat för rätten till lika lön som en man

i samma jobb. *EPA* innebar däremot inte lika lön för likvärdigt arbete. Det krävdes alltså att den Europeiska kommissionen klev in och vidtog juridiska åtgärder för att den konservativa regeringen med **Margaret Thatcher** i spetsen till slut tvingades expandera *EPA* till att inkludera rätten till lika lön för likvärdigt arbete. Till dags dato har hundratusentals kvinnor använt rätten att ifrågasätta arbetsgivare som misstänks ha undervärderat deras arbete, enligt *Trades Union Congress*.

Anne Jenichen, lektor i politik och internationella relationer vid Aston University, är en av flera som har varnat för att rådande jämställdhetslagstiftning eventuellt lever farligt som ett resultat av Brexitomröstningen. Det här gäller särskilt om Brexit kommer att innebära att Storbritanniens ekonomi åker på en törn och det blir aktuellt med ytterligare neddragningar i de redan ordentligt nedbantade offentliga finanserna. Anne Jenichen skriver: "Storbritannien har infört många jämställdhetsåtgärder endast på grund av påtryckningar från EU. Trots att jämställdhetslagstiftningen är väletablerad, kan brittiska kvinnor vara säkra på att dessa arrangemang nu inte kommer att bli naggade i kanten?" Finanskriser leder som bekant ofta till oanade konsekvenser för genus- och jämställdhetsfrågor; när finanskrisen slog till med full kraft i Storbritannien 2008 var det främst kvinnor som drabbades. Neddragningar i de offentliga utgifterna slog hårdare mot kvinnor än män, kvinnors position på arbetsmarknaden försvagades avsevärt och överhuvudtaget knuffades genus- och jämställdhetsfrågor ännu längre ned på dagordningen.

EU, FINANSIERINGEN OCH FRAMTIDEN

En ytterligare anledning till att många brittiska feminister oroar sig över vad Brexit kommer att föra med sig är de EU-finansierade initiativ

FRÅGAN ÄR OM BRITTISKA KVINNOR KAN VARA SÄKRA PÅ ATT DE HÄR REGELVERKEN INTE KOMMER ATT UPPHÄVAS I OCH MED EU-UTTRÄDET.

som rör jämställdhetsåtgärder inom unionen. Troligen hinner Storbritannien dra nytta av en referensram, som i enlighet med EU:s ypperligt träiga språkbruk heter *Strategic Engagement for Gender Equality 2016–2019*. Paketet innehåller 6,17 miljarder euro som ska gå till att uppnå jämställdhetsmål i EU, så som att minska löneskillnaderna mellan könen och främja jämställdhet mellan kvinnor och män i näringslivet. Men inom kort inkluderas alltså inte Storbritanniens kvinnor i kommande åtgärder av det här slaget. I dagsläget ter det sig mycket osannolikt att den konservativa regeringen skulle lyfta ett finger för att försöka väga upp för avsaknaden av den här typen av initiativ på hemmaplan. Detta på grund av att den konservativa regeringen – och vilken regering som nu efterträder den – troligen kommer att vara högst upptagen med andra frågor i Brexitomröstningens kölvatten, den typen av frågor som alltid tycks ha högre prioritet än jämställdhetsfrågor.

I sammanhanget kan även nämnas att brittiska kvinnor och kvinnoorganisationer i decennier dragit nytta av det betydelsefulla forum som EU har erbjudit i förhållande till jämställdhetsfrågor. Den framtida tillgången till många transnationella nätverk och aktörer inom det civila samhället som arbetar med att stärka och trygga kvinnors rättigheter blir osäker. Samtidigt riskerar den brittiska kvinnorörelsen att driva bort från sina europeiska systerorganisationer.

För kvinnor i de nordiska länderna kan det tyckas lite märkligt

att EU ses som en sådan jämställdhetsivrare bland många brittiska feminister. Utan att gräva ned sig i alltför komplicerade komparativa analyser kan det emellertid konstateras att den moderna utvecklingen av jämställdhetsfrågor i våra respektive hörn av Europa har skiljt sig markant åt.

Naturligtvis är det ännu alldeles för tidigt att med säkerhet slå fast vad för slags verkningar EU-utträdet kommer att få för Storbritanniens kvinnor. Emellertid är det nog inte alltför långsökt att gissa sig till att den brittiska regeringen kommer att få svårt att kompensera för den lucka vad gäller framtida förbättringar av kvinnors rättigheter som Brexit kommer att leda till. Debatterna under valkampanjen och det knappa år som har förflutit sedan omröstningen har med all önskvärd tydlighet understrukt hur obetydlig jämställdhet är som en politisk fråga när en omvälvande politisk händelse drabbar ett land. Att kvinnor snarast möjligt tar en större plats i utträdesförhandlingarna är nu av avgörande betydelse. A

Skribenten är en frilansjournalist med ett ben i London och ett i Stockholm. För att stå ut med rådande världssituation ägnar jag mig åt eskapism, främst i form av litteratur, vin och film.

LITTERATURLISTA

The European Union, 'Strategic engagement for gender equality',

The Guardian, 'Brexit could derail fight for women's rights, says Harriet Harman',

Jenichen, Anne, 'What will Brexit mean for gender equality in the UK',

The Statistics Portal, 'Distribution of EU referendum votes in the United Kingdom (UK) in 2016, by age group and gender',

Trades Union Congress, 'Women workers and the EU',

Text Sara Alma Safije Sheikhi

Världens skymning i retrospektiv

vi är gudar ikväll
vi är dödligt unga och långtan bort ifrån oss själva är evig
här kan vi förenas, en kort stund kan vi vara köttsliga och tala för våra begär:

kräver
äger
månglare är tempel
förlorat...

KONSUMERAS

kräver
äger
månglare är tempel
förlorar i värde...

vi är förlorare ikväll
går inte med vinst
marknader kraschar med intervaller
faktorererna påverkar varandra
värdet faller
du luktar billigt
din ungdom kommer att lämna dig snart

"allt kött är hö
och blomstren dö"
själens andrum har förseglats med stämpel

kräver
äger
månglare är tempel

förlorar mig i ruset
tappar tålmodet
förlorar mig själv
i begäret
jag säger det:
"allt kött är hö"
och blomstren dö

min kropp ett kär! för att
fyllas tömmas användas
min kropp ett kär! för dig
inutininutinut
att KONSUMERAS
fyllas tömmas användas
du
kräver
äger
mig
det krävs en överman till att mästra en flicka
klappa mig på huvudet då
hihi duktig flicka
fånga ömtåliga insekter som egentligen är fria
skapa duktiga flickor

klappa på huvudet
klappa ihop

det här är världens skymning i retrospektiv
skyll inte ifrån dig på vetenskapen eller morgondagens prognoser
vi är här
vi kan se och förstå själva
att vi är framtidens urtidsmonster

din mor var tvungen att föda dig och nu är hon för gammal för att bära dig
din far var liberal men han blev också slutligen begravd
snart ligger vi alla som sänkta kors i jorden och går planlöst i spegelvärlden
reflekterar våra sanna jag

solen brinner upp men ingen kommer till undsättning

var natt hon slår i marken spiller hon sitt varma blod i järtecken över den allt snabbare snurrande jorden

mitt blod kokar
jag är dödligt ung och jag har förlorat mig i ruset
ge oss fler saker att slå sönder före det att apokalypsens ryttare stormar in
i mitt våld, i en famn av oro

detta år var tomt
inga minnen blir kvar
min själ är tömd
och jag dyrkar dess skal

ovanför eldhavet och undrar
om jag inte kände röken på långt håll

om jag inte hade kunnat mäta ut helvetes port före det att jag slog i dess karm
men jag säger inget mer
våra knogar vitnar när vi håller oss till avtalen vi skrev

de släss med nävar i holmgång både natt och dag
ingen förstår att rädda vad som är kvar

de heliga djuren är redan slaktade

Katarakt kompakt

Om man har tur och rätt arv så kan man bryta sig in i andras tankar. Sådant brukar ske när jag promenerar på huvudgatan. Idag säljer de minnen till lågpris i templet och de som lever i nuet armbågar sig fram för att skaffa erfarenhet.

Genom att förstå varandras erfarenheter kan vi uppleva empati. Det sägs att människan är det enda djur som kan köpa sig lycka. Köpkraften gör oss mänskliga. Tro inte något annat. De utblottade, de fattiga och fula har blivit djuriska i det starka stadsljuset, deras skuggprofiler skarpare där de dansar för de rika. Men jag är fortfarande värd något. Prislappen garanterar min äkthet.

Men en dag vaknade jag upp och var ingen för spegeln att se...

Jag var såld. Om du inte är tillräckligt rik får du äta aska, du måste vara ett djur för att överleva. I kloakerna flyter fiskarna döda och trötta på de kalla strömmarna som flyter igenom vår tid. Fiskarna berättade om människor som hade levt före oss men inte gått till historien. Mellan raderna började jag ana vårt släktskap med detta namnlösa folk. Vi har varit människor även om det verkar otroligt.

Jag lade undan mina fina manér. Jag lade undan min stolthet. Jag lade mig ned i stoftet. Jag vände om och krälade mellan köphusen som sögs upp

av jorden. Inget krig härjade i mitt hjärta, det var tyst på alla fronter. Världen hade blivit stilla. Alla var unga igen. Gräset vaknade och förvånades. Jag gled in i dig. Kalejdoskopets mönster blev färg på färg, ljustunna lager av blombladsdamm i oskärrpa. På huden rann fukten av och blev till nattens svårta. Natten tog ordet ur dagens mun.

Någon ropade att det var morgon.

Jag var inte redo. Jag låg i fosterställning under mitt överkast och tänkte på hur jag ville födas. Jag var fågeln Fenix, fast utan vingar. Dörren gled upp på glänt. Jag trodde jag hade varit ensam. Hörde dig sjunga sången om oss före den var färdig. Jag hörde från min kokong fjärlarnas vingslag.

Luckor av moln öppnas, jag blir små partiklar och vår längtan får ta plats och rymmas. Jag tänkte att jag skulle ha mer att säga än att hoppets melodi är vacker.

På skolgården

De i klassen under oss har tagit över högsta täppan. Vi måste slåss för att överleva. Vi måste slåss för att vinna. Vinna mark. *Lek och lär!* En liten kille börjar gråta, det rinner snor i det smutsiga ansiktet. En käftsmäll och snorstrimman blir randig av blod, jubel utbrister och folk faller mot markens grus. Overalltyget slits i bitar, hundarna springer och jagar de som inte redan har underordnat sig den nya makten. Det står några ettor och tänker att *snart är rasten över*, det här kan inte vara för evigt. Vi kan inte slå sönder varandra för jämnan. Men vi måste nog med *upplevelsebaserad inlärningsmetod* fortsätta att peka ut vilka som ska ha spö. Annars går vårt eget anseende i bitar. *Vilka ska ha spö?*

Det är ingen som bryr sig men alla ser. I ett varmt fönster ovanför gården sitter lärarna och spanar ut över barnen. Skolbarnen jagar varandra kring byggnaden. *Gångkrig.* Barndomens minnen. Allt var så enkelt då, allt var så svart och vitt. Klasslekar och övningar i makt, nästan på riktigt. De små brås på de äldre. Lärarna blir nostalgiska och fettar sina munnar med tårta. *Skål för övermakten! Länge leve folkets framgång!* Ett alarm går och viner över området, men det var *bara på låtsas, bara på övning.*

Brinner det på riktigt?

De läste in mig på toaletten och mina byxor är i den andra toastolen, åtskilda av vägen. Jag undrar vem som ska skriva min historia.

Alla människor har ledarpotential men man måste kämpa för att hamna på toppen. Om det brinner på riktigt måste man rädda sitt eget skinn. De andra rättar sig i led utanför på skolgården som om katastrofen är kring hörnet, det ser ju så roligt ut när de små är som vuxna. *Vi ska ta över världen.*

Övningen avslutas och de återgår till att tillfångata varandra. Nu har de tagit ”de andra” som gisslan. Vem ska köpa de skrikande barnen fria? Vem ska vara deras vänner, *hur mycket är de värda?* De håller pinnar mot de tillfångatagnas halsar och ler med hål där mjölkttänder skulle vara. Någoting mer har gått förlorat de här åren. Vissa tänder kommer aldrig tillbaka, hon landar med käken först mot asfalten. Hon är omringad nu, hon ser upp mot de som tryckte ned henne. Hon börjar också gråta, varför skulle hon göra motstånd? Hon hör hur någon svagt ropar att rasten är över snart. Man vill inte missa upplösningen, det blir säkert dramatiskt. Lärarna dricker kaffe för att hålla sig vakna. Ibland blir det så långdraget när barnen förhandlar varandras värden. Lärarna dricker kaffe för att hålla sig vakna. De stirrar ut på världen genom skärmen.

Det är först när det luktar död och förstörelse som gamarna lämnar sitt näste. Arbetslaget opererar i pedagogiska rundor. Rektorn en *naturlig ledare* beordrar tjänstgörande att torka upp pisset i hallen till matsalen, annars luktar det piss när man ska äta och det vore så osmakligt. Vi har en ren och prydlig lokal, vi är stolta över vår renlighet. *Vi följer den rätta skolan, den rätta läran.*

Tradition och träldom, herre och slav. Jag ser inte skillnad på herre och slav. Tradition och träldom, herre och slav. Vi sjunger alltid en sång innan vi sätter oss ned: herre och slav, herre och slav, jag ställer inga frågor men vad är jag?

Första skoldagen, femtiofem nya elever får ont i magen. Folk grupperar sig på grusplan. *Vem är herre på täppan?*

Text **Martina Moliis-Mellberg**

MAKE TV GREAT AGAIN

HÖGERPOPULISMEN LEVER OCH mår bra, tackar som frågar. Men hur är det inom tv? Finns det populistisk tv? Ja, så klart, särskilt om en med populism lite så där slappt menar bred, manipulativ underhållning som hoppas kunna profitera på tv-tittarnas missnöje och vilja till hate-watching – alltså det som min mamma på 90-talet oroligt kallade mobbnings-tv. Andra kallar det reality-tv eller dokusåpa. Kärt barn har många namn.

Den överlägset mest populistiska (och populära) dokusåpan vi har idag heter Trump-administrationen. Det är en såpa som har allt förutom hjärta. Hur skulle jag beskriva den? Ja, den går ut på att i fyra år stänga in ett gäng konservativa rasister i Vita Huset, låta dem leda USA och så ser vi vad som händer. Lite som Big Brother men med mindre sprit

och mera Breitbart. Och makt. Makt över människors liv och över miljön. Det är en dokusåpa som riskerar få katastrofala, ödesdigra konsekvenser, och ändå känns många av rapporterna från Washington som bisarra scener ur någon skruvad version av The Office.

I en intervju i The New Yorker Radio Hour satte **Julia Louis-Dreyfus** fingret på hur överklig Trump känns, genom att jämföra hans valkampanj med tv-serien Veep, där **Louis-Dreyfus** spelar den högst självcentrerade och inkompetenta vicepresidenten Selina Meyers:

”Here’s the thing. When this show started, it was political satire, and now it feels really like a somber documentary. I don’t know what else to say. If you took lang-

uage that these guys are saying and you put it into our script we would get notes from HBO saying it’s too broad, it’s over the top.”

Här har vi en situation där verkligheten överträffar fiktionen. Trump lever ut sin egenregisserade tv-serie och hela världen tittar. Det verkar onekligen som att han ser på presidentposten som nästa logiska steg efter att ha ropat ”you’re fired” åt folk i Trump Tower i flera år. Kanske väntar han på att äntligen få den där efterlängtrade Emmyn, för rollen som president?

Om han får den är det förmodligen genom **Alec Baldwin** som geditget spelat Trump på Saturday Night Live (SNL) sedan oktober förra året. SNL har sedan sin första säsong (1975–76) haft inslag av politisk sa-

tir. 1976 var ett valår och **Chevy Chase** tog sig an rollen som **Gerald Ford** medan **Dan Aykroyd** var **Jimmy Carter**. Sedan dess har satiren fortlöpt. I vanliga fall brukar SNLs politiska satir mattas av efter valet men Trump har förändrat den dynamiken. Jesse David Fox på Vulture förklarar:

”Generally, but especially over the last 20 years, political sketches have been relegated to one sketch per night (usually the cold open), except for during an election year, when the show ramps up for and rides the wave of increased attention, only to coast back down to shore after inauguration. That appeared to be happening this fall, as well, and then Trump won.”

Nu förväntas SNL leverera politiska sketcher i multum, och programmets popularitet ökar i takt. SNL har högre tittarsiffror nu än på mer än tjugo år och har hyllats som en viktig motståndsfaktor i kampen mot alternativa fakta och kunskapsföraktet som breder ut sig.

Men vilken funktion har dessa sketcher eller den politiska satiren överlag? Används den som nyhetskälla? Bränsle för politisk aktivism? Tröst? Eller gör den oss passiva? Knäpper vi på Last Week Tonight With **John Oliver** istället för att ställa oss på barrikaderna? Och vem är det sist och slutligen som nås och på bekostnad av vem?

För att sammanfatta: Vilken funktion fyller satiren i ett politiskt klimat där satirikerna hör till just det etablissemang som populistiska röster vunnits genom att kritisera?

David Plotz ringar in problemet i Slate’s Political Gabfests diskussion om SNL:

”One of the problems that liberals have now is that they completely control the culture. All of the levers of cultural credibility belong

to liberals. [...] The sense of victimhood that a lot of people feel, the sense that they are being looked down upon just multiplies when the culturally approved voices are all saying the same thing.”

Går vi i en fälla här? Spelar vi populisterna i händerna? Ger vi dem möjlighet att säga ”se nu, de tror att de är bättre än oss”. Är det så att populisterna i viss mån har kidnappat kulturens politiska maktpotential genom att skapa en fiende i ”etablissemanget”? Har det gjort satiren kontraproduktiv?

Även om den politiska satiren varken är lika potent eller lika homogen i en nordisk kontext känner jag att problematiken går att överföra. Lilla drevet, Breaking News, Tankesmedjan, Noin viikon uutiset – gör vi oss själva en björntjänst?

Nej, riktigt så illa är det nog inte. För oss som anser högerpopulismen är av ondo kan satiren nog fortsätta vara en plats för kunskapsökning, tröst och utlopp för ilska och frustration. Satiren fungerar då som bekräftelse av en världsbild vi redan har. Det fyller också en viktig funktion. Men jag är ändå sorgset benägen att hålla med **Emily Bazelon** (Slate’s Political Gabfest) gällande satirens förändringsförmåga: ”The question is, are you persuading people? And I think you are probably not.” För att nå dem som ser Sannfinländarna eller Sverigedemokraterna som räddningen och som tycker att det mesta ”har gått för långt” krävs något helt annat, något bortom televisionens skärm. Tv har endast makten att förändra om tittaren redan är mottaglig för förändring. Tv kan förmedla och förstärka, men knappast förändra från grunden. A

Skribenten är kulturskribent, filmkritiker och författare

Göteborg West Pride
7.6
PARAD 11.6

Oslo Pride
23.6–2.7
PARAD 1.7

World Pride Madrid
23.6–2.7
PARAD 1.7

Helsinki Pride
26.6–2.7
PARAD 1.7

Stockholm Pride 31
7–6.8

Baltic Pride (Tallinn)
6–9.7

Kainuu Pride
7–9.7

Tallinn Pride
8.7

Stockholm Pride
31.7–6.8
PARAD 5.8

Malmö Pride
4–10.8
PARAD 5.8

Reykjavik Pride
8–13.8
PARAD 12.8

Sápmi Pride (Inari)
11–13.8

Nykarleby Pride
12.8

Köpenhamns Pride
15–20.8
PARAD 19.8

Åland Pride
16–20.8
PARAD 19.8

Hanko Pride
18–20.8
PARAD 19.8

Turku Pride
21–27.8
PARAD 26.8

Border Pride (Torneo) **25–27.8.**
PARAD 26.8

Raseborgs Pride **2**
september

PRENUMERERA!

Vill du prenumerera på
ASTRA eller ge någon en
gåvoprenumeration?

Gå in på:
astra.fi

Eller skicka blanketten
nedan till adressen:
Tidskriften ASTRA
Tallbergsgatan 1/175
00180 Helsingfors, Finland

Skicka e-post till
adressen:
pren@astra.fi

- JAG VILL:
- ☐ Prenumerera
 - ☐ Ge tidningen i present
 - ☐ Göra en adressändring

VÄLJ PRENUMERATION (4 nr.)

☐ Donationsprenumeration	80€
☐ FINLAND	45€
☐ Studerande/Pensionär/Arbetslös	35€

☐ ÖVRIGA NORDEN	52€
☐ Studerande/Pensionär	45€

☐ ÖVRIGA VÄRLDEN	55€
☐ Studerande/Pensionär	50€

GÅVOPRENUMERATION (4 nr.)

(för dig som är prenumerant)

☐ FINLAND	35€
☐ ÖVRIGA NORDEN	45€
☐ ÖVRIGA VÄRLDEN	50€

SKICKA TIDNINGEN TILL:

Förnamn:
Efternamn:
Gatuadress:
Postnummer:
Ort:
Telefon:
E-post:

BETALARE:

(behövs bara om uppgifterna är andra än ovan)

Förnamn:
Efternamn:
Gatuadress:
Postnummer:
Ort:
Telefon:
E-post:

ORDLISTA

AFFEKT – En upplevelse av en känsla. Begreppet används lite olika inom olika vetenskapsgrenar.

ANTAGONISM – En motsättning, eller till och med ett fiendskap.

ANTI-PROGRESSIV – Progressiv betyder framåtsträvande, anti- betyder att en motsätter sig.

BREITBART (BREITBART NEWS NETWORK) – Högerpopulistisk nätsida för ”nyheter” grundad av Andrew Breitbart.

EKVIVALENS – Förenklat betyder det att ha samma värde, att vara likvärdig.

FASCISTOID – Att förespråka fascism, som i sin tur är en förtryckande och auktoritär ideologi.

HATE-WATCHING – Att titta på tv och samtidigt hata det man ser, men fortsätta titta just för den adrenalinlick hatet ger.

HETEROGEN – Olik eller något som

består av olika. Motsatsen är homogen, som i sin tur betyder likadan.

ISLAMISERING – En utveckling där något, t.ex. ett samhälle, påverkas mer och mer av islam. Men ordet är inte helt neutralt, utan används ofta av människor som motsätter sig islam eller muslimer.

KAPITALISTISK FEMINIST-WASHING, GENDERWASHING ELLER GLITTERFEMINISM – Feminism pakerat i ett glassigt format som företag och individer kan tjäna pengar på.

MAGNUM OPUS – Betyder ”det stora verket” och syftar till en persons mest kända verk.

NATALISM – En politik som ser barnafödande och föräldraskap som önskvärt för samhället.

RESSENTIMENT – Den bittra känslan hos människor som känner sig för-

orättade och orättvis behandlade.

SUFFIX – Ett tillägg i slutet på ett ord som ändrar ordets betydelse.

TAXONOMI – Vetenskapsgrenen som sysslar med indelningen av organismer i arter, stammar, familjer osv.

TRADES Union Congress – En sammanslutning av 71 fackliga organisationer vilka organiserar totalt sju miljoner medlemmar.

VÄRDEGRUNDSARBETE – Term som används främst i Sverige och syftar till att jobba med ett kollektivs gemensamma grundläggande värderingar.

XENOFOBI – Rädsla eller avsky för det eller dem som uppfattas som främmande.

ZERO WASTE – Strävan efter att inte producera mera skräp. Kan t.ex. betyda att minska sin konsumtion eller att återanvända produkter.

ASTRA NU OCKSÅ
SOM PODD!

LYSSNA PÅ:
SOUNDCLOUD.COM/
ASTRA-PODD

VILL DU MEDVERKA
I ASTRA?
VI LETAR HELA TIDEN EFTER NYA SKRIBENTER,
ILLUSTRATÖRER OCH FOTOGRAFER.

SKICKA ETT MAIL TILL
astra@astra.fi
OCH BERÄTTA OM VAD DU VILL GÖRA.
OM DU HAR ARBETSPROV, EN HEMSIDA ELLER EN
PORTFOLIO FÅR DU GÄRNA BIFOGA ELLER LÄNKA!

ASTRA
OCKSÅ
DIGITALT.

MERA INFO:
ASTRA.FI

ANNONSERA
I ASTRA

HELSIDA:	350	EURO
1/2 SIDA:	200	EURO
1/4 SIDA:	100	EURO
1/6 SIDA:	50	EURO

RÄTTELSE: I nummer 1/2017 av ASTRA hade det smugit sig in i ett fel – fotot på sidan 25 var naturligtvis taget av Maria Miinalainen.

ASTRA ges ut med stöd av: Konstsamfundet, Oskar Öflunds stiftelse, stiftelsen för Tre Smeder, Svenska kulturfonden och Utbildningsministeriet

sida 18

I TRIED TO DESTROY THE PATRIARCHY AND ALL I GOT WAS THIS LOUSY T-SHIRT

NOMINERAD SOM
ÅRETS NORDISKA
KULTURTIDSKRIFT

